

230. 11. 00. 2000

23

Gnuziażol
KOP
Rybicki Paweł
ps. „Rybak”
N: 1381/2254 Pom.

**SPIS ZAWARTOŚCI
TECZKI**

Dybiński Paweł.....

T: M-1381/2254 Pom.....

Grudziądz K.O.P......

I./1. Relacja *k. 1 s. 1*

I./2. Dokumenty (sensu stricto) dotyczące relatora *k. 25 s. 1-25*

I./3. Inne materiały dokumentacyjne dotyczące relatora —

II. Materiały uzupełniające relację —

III./1. Materiały dotyczące rodziny relatora —

III./2. Materiały dotyczące ogólnie okresu sprzed 1939 r. —

III./3. Materiały dotyczące ogólnie okresu okupacji (1939-1945) —

III./4. Materiały dotyczące ogólnie okresu po 1945 —

III./5. Inne .. *tema rewie* *k. 25 s. 1-31*

IV. Korespondencja

.....

.....

.....

V. Nazwiskowe karty informacyjne *k. 15*

VI. Fotografie *brak*

1/1. Relacja - Dybicki Paweł

1. Informacja o Pawle Dybickim sporządzone
dla E. Zawackiej 14.10.2003 przez
E. Skorską, mpis k. 1 s. 1

1

Szanowna Pani Profesor!

W naszym Archiwum posiadamy następujące informacje o Rybickim Pawle ps. "Rybak":

W końcu 1939 r. został komendantem komórki Komendy Obrońców Polski w Grudziądzu. Został aresztowany podczas "wasy" KOP 3.11.1940 r. w Toruniu, osadzony w prawdopodobnie w więzieniu w Grudziądzu, a w marcu 1941 r. został osadzony w obozie koncentracyjnym Stutthof. Potem przeniesiono go do podoboju w Kamiennej Górze, z którego uciekł. Dnia 4 kwietnia 1943 r. razem z Leonem Łanieckim ps. "Dobosz", późniejszym emisariuszem bazy łącznikowej w Sztokholmie, zbiegł do Szwecji na statku szwedzkiej bandery o nazwie "Ingeren". Razem z nimi uciekli wtedy: Dominik Łaniecki, brat Leona, Franciszek Szlachta oraz Stanisław Babicz. Stanisław Babicz uciekł z podoboju w Kamiennej Górze razem z Pawłem Rybicki.

Zróżdłem powyższych faktów, są opracowania pp. K. Ciechanowskiego, B. Chrzanowskiego, A. Gąsiorowskiego, K. Steyera.

Rybicki Paweł nie posiada w naszym Archiwum teczeki.

Z poważaniem

Skerska

Wskazanie sporządzone dla Pani Profesor

14. X 2003r. J

1/2. Dokumenty relatora - Rybicki Paweł

1. Raport z wywiadu przeprowadzonego z Józefem Rybickim 14.03.1944 z Mieszkim z Gdyni 27.03.1948 do Wielkiej Brytanii - sygn. W 0208/3726, Ms. rkp. w j. angielskim k. 25 s. 1-25

Ref:

WO 208/3726

Please note that this copy is supplied subject to the National Archives terms and conditions and that your use of it may be subject to copyright restrictions. Further information is given in the 'Terms and Conditions of supply of the National Archives' leaflet displayed at and available from the Record Copying counter.

Przytate E. Horesch 2 Londynn

when marking

M. I. 19. (R. P. S.) / 2096.
14th March, 1944.

SOURCE SLIP

Interrogation of: - Pawel RYBICKI, Polish Civil Servant, born 25 Jan 1914 at RULEWO. (19534).

H.S.

M. I. 19. (R. P. S.) / 2096.
31st March, 1944.

REPORT

POLAND

GDYNIA.

Interrogation of: - Polish, Civil Servant, born 25 Jan. 99. at RULEWO. Left Gdynia 21 Mar. 43. Arrived U.K. 19 Feb. 44.

Information as at 21st March, 1943.

1. Informant was arrested by the Gestapo on 4 Nov. 40, on the 28 Apr. 41, he was sent to GDYNIA to work at the local Gestapo H.Q. and on 21 Mar. 43, he escaped.
2. Although a prisoner his duties gave him a measure of liberty. These duties were primarily those of gardener, but he attended to the central heating in winter and did various odd jobs.

GESTAPO.

FUNDACJA

"Archiwum i Muzeum Pomorskie"
Krajowej i Wojskowej Służby Polskiej
w Toruniu

Wpłynęło dnia: 23.06.06

L. dz.: 1312/Pan-410/06

Załączniki:

Referent:

3. He was thus able to obtain detailed knowledge of the Gestapo building and its surroundings, and he made sketches, copies of which are attached.

4. These sketches show the position of the GDYNIA Gestapo H.Q. in the KORZENIOWSKIEGO (PRINZ EUGENSTRASSE) and the layout of the basement, raised ground floor and first floor.

5. The H.Q. of the Gestapo in DANZIG were in the former Polish Commissioner's office at LANGGARTEN 27 and it is a main office controlling all Gestapo activities throughout DANZIG and WESTPREUSSEN.

6. The H.Q. of the Gestapo at GRAUDENZ is in the LUETHLЕН-STRASSE 19, and there is the prison in the AMTSTRASSE which can house about 150 prisoners.

7. Informant gave the names of the following German officials, together with details about them which are known to him.

PERSONALITIES.

Title, Name, Address.	Age and Description.	Other Details.
8. VENEDIGER, REGIERUNGSRAT, KACHUBISCHERMARKT, No. 1 DANZIG.	About 40, height about 1.78m., fair hair, blue eyes.	Head of the Gestapo in DANZIG at LANGGARTEN 27, and controls Gestapo organisation in POMORZE.
9. SCHOENSEIFEN, Title and address unknown.	About 35, height about 1.67m, stockily built, darkish blond hair and South German accent.	Second in Command to VENEDIGER.

Ref:

WO 208/3726

Please note that this copy is supplied subject to the National Archives terms and conditions and that your use of it may be subject to copyright restrictions. Further information is given in the 'Terms and Conditions of supply of the National Archives' leaflet displayed at and available from the Record Copying counter.

I even told the Gestapo that I was a doctor and that I had a medical degree. I was sent to the camp in the former Caritas building, in the ul. ks. and interned Poles were normally taken. Everywhere we were terribly beaten, maltreated and chased round, being forced to perform various military exercises. We were beaten with sticks and rubber truncheons until the blood ran and we lost consciousness, while our medallions, rosaries and prayer-books were taken from us in a brutal manner and kicked around in our presence, while the Germans declared, "That's for your medallions which have brought you so far, now you are in our hands, now we can do with you what we will. We will see to it that you become sensible Germans."

I even told the Gestapo that I was a doctor and that I had a medical degree. I was sent to the camp in the former Caritas building, in the ul. ks. and interned Poles were normally taken. Everywhere we were terribly beaten, maltreated and chased round, being forced to perform various military exercises. We were beaten with sticks and rubber truncheons until the blood ran and we lost consciousness, while our medallions, rosaries and prayer-books were taken from us in a brutal manner and kicked around in our presence, while the Germans declared, "That's for your medallions which have brought you so far, now you are in our hands, now we can do with you what we will. We will see to it that you become sensible Germans."

KAZIŃSKI, from Warsaw, succumbed after these torments, and died in the court of the Gynastic. I, together with others, had my teeth knocked out, my head, face and nose battered until the blood came. The priests, Piotrowski and Kiewaldowski were mocked in various ways and fun was poked at our Holy Rites. Over 100 persons were locked up in one room, all having to sleep together in the straw, while the food was bad and insufficient. Besides this we were used for heavy and dirty work not excluding the priests and officers of the Polish Army as well as members of the intelligentsia, old men and women.

The Director of the Gestapo Leitstelle was at that time Regierungsrat, Dr. VERNEDIGER, whilst the Commissar of the Dienststelle at Grudziadz was Commissar SCHRADER; whilst the man in charge of this camp was Hauptcharführer RADER, assisted by Obercharführer SCHONFELD, who, together with the guards, was a terrible torturer and murderer of the Polish nation.

Account of my arrest by the Gestapo and of my stay in prison and concentration camp.

On 4.11.1940 I was arrested by two Gestapo Commissioners from the Berlin Gestapo Headquarters, who were temporarily detailed for the purpose of liquidating a Polish organization in the Grudziadz region. They arrived by car at my place of work in Grupa, Swiecie; they arrested me and transported me by car to Grudziadz to the Gestapo building at Mlynaka, 19, where a great number of Poles, men and women, and even two Catholic priests were detained. I looked around and learned, on the quiet, that it was a question of the liquidation of our Polish Underground Military organization in the Poznan district, and also of the whole of Occupied Poland, of which organization I had been a member for some time and had participated in its activities.

I learned in the concentration camp that the author of the betrayal was a certain sergeant of the Polish State Police from Czarnikow, pow. Lipnowski, who had acted as the courier of our organization between the district headquarters of the organization in Torun and the headquarters of the organization in Warsaw.

The above-mentioned man, JERZY JANSKI, took the documents to the Gestapo at Lipno, where they were photographed and all of us were arrested in consequence. JERZY JANSKI was paid 5000 Reichsmarks for this service and was accepted into the Gestapo. About 30 persons were arrested in Warsaw and several persons from the following towns - Torun, Lipno, Kutno, Czarnikow, Grudziadz, Chelmo, Brodnica, Swiecie, Chojnice, Starogard, Tczew, Gdynia and Gdansk.

Lieut. Plathowski, hailing from Torun, who was Director of the organization in Warsaw, was placed at once in the remand prison in Grudziadz together with all the women implicated in this affair, while Tusowski, Praybyla and Strojny were all detained in the Gestapo cell. Other arrested persons, after being detained for 36 hours in the courtyard of the Gestapo

SECRET

TRANSLATION.

Intelligence Department, General Staff. Ref. 2280/WYW/43. 17.5.43.

RUBICKI, Pawel.

A recent arrival in Sweden from Gdynia is Pawel RUBICKI, born 1899, who completed seven classes of the elementary school and a six months Treasury course at Gdynia. From 1917 until May 1919 he served in the 1st German Infantry Regiment. From March 1920 he worked in the Post Office at Siedlce. From 1922 to 1925 he was in the Frontier Guard. From 1927 until 1930 he worked for the District authorities "Urząd Ziemiański" and then in the Chamber of Finance at Gdynia. In 1939 he was not mobilised. In November 1940 he was arrested by the Gestapo at Gdynia.

RUBICKI is a man of a very low standard of intelligence, and simultaneously he has a very exaggerated conception of his own importance. Rather a typical lower Civil Servant. He bears clear signs of brutal treatment which confirms his account of Gestapo methods. On the other hand he makes the impression of a slightly deranged man, which may be the effect of his brutal experience, but may also be the effect of giving loose rein to a somewhat exalted imagination. I enclose a copy of his account of his stay in a German camp, couched in his original language, after the more striking errors have been corrected.

On the day RUBICKI reported to the Polish Legation, American and English journalists were invited, to whom he gave an account of his experiences.

Signature:

Chief of Intelligence.

the

5

Every day and night we were chased from the room into the courtyard and back again several times. When all the persons could not get through a narrow door and a stoppage ensued then we were beaten and kicked terribly. At night the men were chased out naked and barefooted. The Gestapo summoned men singly for interrogation and when these men returned they showed signs of terrible treatment during interrogation.

I myself was three times interrogated and was always beaten very badly. I even had to take down my trousers while Obersturmführer STEINKRANS the senior Gestapo secretary beat me on the bare flesh with a horsewhip whilst I bent over a chair and he forced statements out of me in the most brutal manner, beating me in the face, showing me a new dug grave intended for me, and threatening me with instant death if I did not denounce my collaborators, adding "that I was a liar and that as a Catholic I surely was aware that the good God, together with St. Peter, would not let me into heaven nor would the priests admit me to confession." I was confronted with my former superior in the secret organisation in Torun, Wicław STREMLAU, who had been broken down by these tortures during his interrogation and had implicated me without bearing in mind his holy oath not to betray anyone, sworn on the cross of God and his native country on pain of death as the father and breadwinner of his wife, six children, and an 83 year old mother-in-law. I did not confess and I did not betray my collaborators nor was anyone else arrested.

I had not gained any remuneration for my work or for that of my assistants, but my travel costs to Torun had been returned. After a four months stay in these conditions in the Gestapo camp in Grudziadz I was transferred together with 100 other victims by car on 10.3.41. to the concentration camp at Stutthof.

It should be mentioned that during my stay in the Grudziadz camp, Wicław STREMLAU had escaped on 13.1.41., and according to Gestapo regulations, 10 Poles were to be shot in consequence. I was one of the 10 selected. We were singled out by Commissar SCHRADER and were placed in a dark detention place where we slept on wet straw on a cement floor. After 48 hours we were led out into the courtyard and we expected to be shot; however, Commissar SCHRADER came and declared to us that STREMLAU had escaped by reason of Gestapo inattention, and therefore we should not be shot, as had been formerly decided, but instead 13 officers would be locked up the same day in the dark cells.

Ref:

W0 208/3726

Please note that this copy is supplied subject to the National Archives terms and conditions and that your use of it may be subject to copyright restrictions. Further information is given in the 'Terms and Conditions of supply of the National Archives' leaflet displayed at and available from the Record Copying counter.

STUTTHOF.

When we arrived at Stutthof (10.3.41.), we were left to stand by the fence, without being allowed to lay down our belongings or to look round or converse. When such behaviour was noticed an S.S. Guard beat us with a rifle butt or kicked us. Thus we stood for 4 hours and then a whole group of Scharfuhrers and other higher officials arrived, led by S.S. Waffen Obersturmfuhrer HEDIGER, and they led us to barrack No. 10, where we were ordered to lay down our packages, turn out all our pockets and place all their contents in our caps.

Next we were placed in rows right up against the barrack wall, while the guard who supervised us kept on approaching and hit us on the head in turn so that our noses were knocked on the wall.

Meanwhile we were summoned in alphabetical order inside the barrack and there we had to bring our parcel and everything was examined and our particulars noted down.

At the barrack entrance was posted a ruffian to whom we had to report in German. He hit us with his fist and kicked us in the face and head. Once inside the barrack, another tormentor assaulted the victim and they arranged a real Roman spectacle in Nero's fashion; I was hanged by my own scarf from a beam in the roof, and they shouted "the future president of Grudziadz city in Free Poland." They ordered me to whistle, and when I could do so no longer they let me drop and I crashed down onto the floor; only then did they drench me with water and I regained consciousness.

Next they wrote down my particulars and examined my belongings, and I was knocked out again. I then had to collect my scattered things, and at the same time I bent down I was struck on the rear part of my body with a so-called "banana." When I left I was given a parting kick by the ruffian at the door, so that I somersaulted at speed into the courtyard.

Upon leaving the barrack, one's head was bruised, face, nose and eyes were scratched, blood flowed everywhere, and one was black and blue all over.

When this comedy was terminated, we were taken in groups of 10 to the baths, and were ordered to throw all our bundles into one corner and to dress hastily; we were meanwhile belabored and reduced to a state of aimless daze so that we did not know where we had placed our belongings; we were robbed of all our possessions. The articles and clothes which we had placed on a numbered hanger were cast into the furnace for disinfection purposes. We entered bare into the baths establishment where there was a shower.

We were then summoned back to the ante-room where a wooden trestle was placed in the form of a horse. Now Obersturmführer S.S. Waffen MEDIGER addressed us in German - "Since you wanted to make a revolt, you will have to be re-educated into good Germans and part of your education will be to receive strokes of the whip on the bare flesh after your bath." Then one was bent over the wooden horse, one's head was held and one's heels had to rest against a board on the floor. And one had to bear this.

A man of weak character, or one used to a good and comfortable life, for instance, Major ORLOWSKI, could not stand it and fainted, whereupon he was thrown from the horse into the bath room. I revived Major ORLOWSKI with cold water. Upon emerging from these tortures I was struck in the mouth by Oberscharführer KRUMRICH with a rubber truncheon, and he knocked out my remaining teeth, some of which had been knocked out already in the barracks.

Next we were led to the barracks at 2300 hours and there we were ordered to go to sleep on bed mattresses with one rug for covering. There were lots of fleas in the beds and it was terribly cold. One's clothes had

Ref.:

WO 208/3726

Please note that this copy is supplied subject to the National Archives terms and conditions and that your use of it may be subject to copyright restrictions. Further information is given in the 'Terms and Conditions of supply of the National Archives' leaflet displayed at and available from the Record Copying counter.

to be placed crosswise on the chair. Uniform - jacket, cap and underclothing are provided in the camp, whilst one wears one's own boots and trousers.

The daily routine in the camp is terrible, and the food is very bad. At work and in every place one is exposed to tortures and death, one's health is certain to be ruined and everyone becomes crippled.

Special methods of killing off persons marked on the Gestapo list (so called unwritten verdict) are applied as follows: A German brute goes up to a group of men which includes the intended victim, he beats them all with a wooden implement and draws blood, but he strikes his special victim harder and so skilfully that he knocks him down; the tormentor then kicks him in the stomach, throws him into the nearby river, drowns him and declares, "he does not wish to live any longer." Where no river is available, he beats him on the head until the brain comes out.

Similarly men are finished off at the task of drawing a cartload of wood in sandy soil. In the hospital men are drowned in the bath; during their ablutions they are struck in the mouth by a fist and are immersed in the water. Healthy persons are ordered to report to the hospital and have to fulfil the order.

Jews were specially finished off by being ordered to enter a cement pipe which was intended for drainage, and when a Jew emerged at the other end he was hit on the head with a truncheon and killed. Very many men were done to death in these ways, among others my friend from Grudziadz, Dr. URBANSKI who was killed when drawing a cart. On the place for hewing wood a German journalist who had written articles favourable to the Spanish Reds was killed, being first struck down and then drowned.

The bodies were transported to the Zaspa cemetery in Danzig. Now there is a crematorium for burning the bodies for numbers in the concentration camp have mounted to 25,000 and the death rate is considerable.

Formerly the Camp Commandant was Obergruppenfuhrer PAHLI who has a whole villa at Orlowo as his private residence.

In the Stutthof camp all trades are represented and all forms of labour performed. Besides this the interned men work in various Kommandos outside the camp, for instance in the Schibau Werft Elbing-Danzig, on forestry jobs and stone-breaking at Grensdorf; at the Militarzeugungsamt Langfuhr, on various work such as a road construction, house building, agricultural labour, gardening, sometimes for high Gestapo dignitaries.

During my stay at Stutthof I had the opportunity to get to know various persons, as for instance: the Kommanders Reza at Gdynia SZKIL and STINEA, Commander KASZUBIAN, BOROWSKI, father SZULC, Dr. GABRIEL, Dr. JASINSKI, Dr. WILSON, eng. IWICKI, eng. KOWALEWSKI, Lieut. of the Sappers G. ORKOWSKI, Major ORKOWSKI, Lieut. MAEOLF, ~~SPERLWATER~~ and others. As far as I am aware, Dr. WITON, the doctor in Stutthof camp, and SZKELATER both died.

On 21.4.41. I was sent from Stutthof to a Kommando as a gardener. I was forced to sign a declaration that I would not reveal on pain of death what I had heard and seen at Stutthof. Next I was taken to the Gestapo Mitstelle in Danzig.

Travelling with us were 6 coffins with the bodies of my colleagues who were to be buried at Zaspa cemetery, Danzig, by Piotr BAKOWSKI the organist from Chudalek near Kartuz (R. L.P.) and Lieut. WLODARCEYK.

When I was told to sit down in the Danzig Gestapo office, I did so as though I had fainted. The officials on duty noticed this and began to console me in German, telling me to rejoice that I had escaped from the Stutthof Inferno, as I would now receive good food and good treatment. But judging by my experience of the Grudziadz Gestapo I remained in terrible dejection.

NO

1	2 cms	The National Archives	ins	1
Ref.: WO 208/3726				
Please note that this copy is supplied subject to the National Archives terms and conditions and that your use of it may be subject to copyright restrictions. Further information is given in the 'Terms and Conditions of supply of the National Archives' leaflet displayed at and available from the Record Copying counter.				

However I was mistaken. I was at once sent to other colleagues in the Arbeits-Kommando in the cellars of the Gestapo, where I was very cordially received by engineer Stanislaw **SKAMANSKI**, of Wilno University, who was held there as a hostage, and he said to me, "Do not be afraid, comrade, we are hidden here like Daniel in the Lion's den." He gave me food and we spoke together of our misfortunes.

Next I met others: **TYLESKI** former organist and director of singing in Danzig, **LABUDA**, **SKRAMANSKI**, **JARNICKI**, **GONERA** and **OLKIEWICKI**. The latter two escaped; they were Air Force mechanics and as far as I know they are to-day serving in the Polish Forces.

Gdynia Gestapo.

I, being selected as a gardener for Regierungsrat **WOLF**, director of the Danzig Gestapo Leitstelle, was sent by him to his Gestapo possession at Gdynia, situated on the property of Consul Dr. **KORZON**, where in pre-war Poland stood the Swedish Consulate, the Spanish Vice-consulate and the office of the "Polaks Rob" firm - i.e. on Kasimirus Gora, at Ul. Kosciuskiowskiego * of H. **SIMKIEWICZ**, which now lay amongst the Gestapo refuse, beside the platos of the former consulates. The Polish, Swedish and Spanish flags had been torn into rags for Austria. The same had happened to the Papal and Church banner. * (Nos. 8 - 10 (at present Prinz Eugenstrasse).) * (Opposite stood the statue

I was taken from Danzig by a certain Gestapo driver, Scharfuhrer **BRSITPMIL**, who was reported to be a former Polish citizen from Gdynia; he behaved very badly to me and cuffed me.

Ref.:

W0 208/3726

Please note that this copy is supplied subject to the National Archives terms and conditions and that your use of it may be subject to copyright restrictions. Further information is given in the 'Terms and Conditions of supply of the National Archives' leaflet displayed at and available from the Record Copying counter.

-6-

BRUSSOW was in charge of labour affairs. KUCZYNSKA, a Volkdeutsch, very harmful to Poles, was one of the several women employed.

Although all Germans and Gestapo men are the same when it comes to torturing Poles, yet the following specialists in murder deserve special mentions

TEUFEL, REISNER, KLAU, FISCHER, LABBS, FLEISCHMAN, BENECKE.

The work entrusted to me consisted of gardening, central heating, ronce typing, etc. In the daytime I worked free amongst the Gestapomen, and by myself in the garden, but I was not allowed to go out into the town or into the street. From 1700 hours I was held locked up in a cell. My food was bad and insufficient like that of the other prisoners. The treatment was very bad. On many occasions I was beaten up for no reason, to the extent that the Gestapomen themselves were ashamed to show me to people and they would detain me for several days in a locked cell.

For me, as a Pole, my stay in the Gestapo quarters at Gdynia was torture, as I was terribly affected by the sight of arrests, torment and maltreatment of poor Poles, without regard for age or sex.

13

When there was greater activity, the Berlin and Stettin Gestapo were also brought in. These activities were directed by Chief of Criminal police LUBKOW and Gestapo Commissar LEIEN from Danzig, also Commissar KUNC and others whose names I do not know. I remember also LASKE and NEUMANN.

Old men and women were not spared. On one occasion Mrs. ROTECKA from Gdynia, a former schoolmistress, fainted; I, together with my colleague Stanislaw BABISE, revived her and fed her so that with tears in her eyes she kissed my hands out of gratitude and emotion at finding assistance from Polish fellow-victims in such distress.

At that time we gave help to Mrs. MARCINKOWSKA and Miss HENSEL from Orlowo. Miss HENSEL was chained up with her hands on her back, and was sweating and fainting. We poured water into her mouth, and fed her on bread and on fruit from the Gestapo garden. A 75 year old man NIECOLEWSKI from Gdynia, was also assisted by us, and eating bread he wept and said - all my life I have never stood so long staring at a wall as to-day from morning till late at night.

Everything had to be done clandestinely - both as regards assistance rendered and the ascertaining of prisoners' names.

These interrogations often ended in death or maiming. I, together with my colleague BABISE, carried out the bodies to a car which transported them to Danzig and then to the crematorium at Stutthof.

There was the case of a certain English Secret Service Agent who fell into their hands by chance through a denunciation. This man probably knew their methods of interrogation and decided to do away with himself and took poison when he was arrested, without the knowledge of the Gestapo. They placed him in chains in a dark cell, the poison began to take effect and he collapsed on the central heating pipes and cut his head open over the left eye. When he was brought in he was already very weak; he was placed on a chair and was menaced with an oxhide whip, being admonished "You dog, only don't you pretend." He began to make convulsive movements with his hands and gave up the ghost.

This was not to the liking of the criminal police director and he swore terribly at his subordinates for not investigating properly; he had hoped to get a long statement out of the agent and to get incriminating evidence against many Poles or get on the track of some sabotage organization.

However, he did not abandon his intentions. He ordered criminal police photographer to come instantly and to take post-mortem photographs which were to represent the agent as living, as the director stressed that many Poles in various institutions would have to be arrested and shown these photographs as those of an arrested agent who had compromised them.

Stanislaw BABISE and I had to carry the dead man into the room, place him on a chair behind a desk, tie him to the chair by his hair, prop his eyelids up with matchsticks, and then he was photographed with the required lighting effects. A second photograph was taken on the floor so that it appeared that the dead man was walking along a pavement; then his fingerprints were taken. We carried him out to the garage and the following day we loaded his body into a car. He was taken from Gdynia to Danzig so that tests could be carried out in a laboratory to determine the type of poison. Later his body was sent to the crematorium at Stutthof.

This agent spoke excellent Polish and possessed three silver medallions of the Virgin Mary hung on a gold chain, also a gold wrist watch, which were taken from him by the Gdynia Gestapo.

16

It should be mentioned that after one interrogation a man was driven mad by the pain and jumped from a high ground floor room through a closed window into the garden; his hands were manacled and he cut his head on the glass but he managed to leap over the garden fence and ran away across fields. While he was pursued, he fainted through loss of blood and exhaustion, and was brought back to the Gestapo prison. When he came round I learned from him that his name was WIT and that he lived at Gdynia, Ul. Pomorska 44; he asked me to notify his wife. He declared that he was innocent and that he was accused of belonging to a Polish organization. He was transferred to Danzig in handcuffs.

Very many persons were arrested on such charges. The following were the more important cases: that of engineer KUBLICKI from Gdynia, in which connection HULA, ship's captain STACHURSKI, and the two brothers SKLIPKOWSKI met their death in Warsaw prison. Capt SPORNY died in Stutthof camp. In the WOLINSKI case, Stefan HENSEL, his mother and others, lost their lives. There are many persons in Stutthof as the result of KORCZYNSKI's case.

During my stay in the Gdynia Gestapo, one of the arrested men was Capt. GRACEK, former Polish police commissar in the Moraki powiat, who had been transferred from an Oflag. Another arrested man was Lieut. KOWALSKI, former director of a school from Wejherowo. The first man was accused of neglecting the investigation into wrongs suffered by the German minority, but he was able to give a satisfactory explanation. KOWALSKI, however, was sentenced to two years hard concentration camp.

Commissar GRACEK was advised to become a Volkdeutscher; he could then become a German official, having been born in former German territory and being a good German speaker. In my presence he declared: "I have Polish blood in my veins, and my wife hails from the Korymowka; I have children and I don't care what happens later, but now please transfer me back to the Oflag." He was sent back to the Oflag.

I assisted him, and all the persons implicated in this case, to communicate; I supplied them with food, fruit and cigarettes. I even gave them flowers from the garden, and consoled them as best I could.

Detained in the Gdynia prison were ERWARDOWSKI (deceased) his wife and daughter, LABUDA, TORCH and SEIBERK, who after being tormented in Gdynia and Stutthof were sentenced to death by a special tribunal (Sondergericht) in Danzig for concealing arms from the present war.

I was assisted in this work of helping fellow-victim Poles by ZAWORSKI, an accountant who was also with us, BRZOSKI, who had been in Stutthof for a long while, and Klascens ROSINSKI,

By my speech and work I deceived the Gestapo and through my abilities, I often gained the confidence of higher Gestapo officials. Regierungsrat Dr. WIEDNER used to take me by car to his flat in Danzig in order to attend to the palms and fig trees. I made many complaints about his subordinates who treated me and the rest of the prisoners badly, but this had little effect.

I realized that I should have to escape as the Gestapo men would not suffer me to live since I knew too much about their outrageous behaviour, all of which I cannot describe.

I had permission to receive parcels from home and to maintain contact with my family, which brought me much relief. I also had the

17
opportunity of being visited by my family and I was even allowed to go out on this occasion when my wife arrived I was allowed to stay the night with friends at Witomin. In February, 1943, I was granted 12 days leave to be spent without supervision with my family in Grudziadz. Of course all this was the result of my requests made to Dr. WENEDIGER and of my abilities in my work.

I was able to organise my own men in Gdynia who would be prepared, when the required moment came, to join with me and Stanislaw BABIŃSKI in arresting the whole Gestapo personnel in Gdynia and prevent the destruction of the records, as there existed many secret regulations for rewarding Poles.

There was even a circular issued by FORSTER on the subject of compulsory "Eindeutschung" of Poles, stating that Poles should be brought in groups to the Gestapo and should be terrorised into signing declarations. This was often done. The Kaszubs defended themselves by claiming that they were neither Poles nor Germans but Kaszubs (Cassubians) but they were categorically informed that today there are no Kaszubs, but only Poles and Germans; the Germans are free whilst Poles go into prisons and then into concentration camps.

Out of 20 Kaszubs who had been subjected to long and brutal pressure, 19 signed for "Eindeutschung" and one went back to prison, declaring that he had always been a Pole. This was a man aged over 50, the father of several children of whom were of military service age - a certain Jan STOLC from Gowolin pow. Kartuszy; he was sent to Danzig and then to Stutthof camp.

The following circumstance necessitated my escape together with my younger companion in misfortune - Stanislaw BABIŃSKI.

Commissar VOLKMAN was transferred from Gdynia to another post. Together with his deputy SCHOENKOPF and Obersekretar FISCHER he had realised recently that the Germans had lost the war, and they had already tried to be more accessible to me, hoping that when Poland came into being again, I should give evidence on their behalf; they even gave me food and cigarettes.

VOLKMAN was replaced by Commissar SCHUPPIENHAUER of the Berlin Criminal police. He let himself be persuaded by those most wicked murderers TEUFEL and RUDER (who killed a Pole WISNIEWSKI by kicking the brain out of his head) that I was a real Polish spy and might betray all the secrets.

He at once cancelled all our privileges. As luck would have it a certain KOZŁAŁKA had been arrested with his cousin, and KOZŁAŁKA turned to me with the query whether it was permissible to receive parcels here, to which I replied "yes." He said - "In that case get in touch with my daughter who despatches parcels to the P.O. No. on behalf of the International Red Cross, in charge of which office is the wife of Gen. BORTNOWSKI; she will send you parcels and you will get something to eat." I took the address and wrote to Mrs. Agnes KOZŁAŁKA at Raszynka, pow. Gowolin, pow. Kartuszy. I also asked her to help my family in Grudziadz.

A week later she sent two parcels for BABIŃSKI and myself. The parcels were not issued to us, and it was said that they were intended for the men under detention who were not supposed to get them, and it was thought that we were to hand the parcels on clandestinely.

The Commissar now began to conduct investigations and interrogations affecting us two and all the arrested men, who numbered about 20. He sent Sturmfuhrer TEUFEL to KOZŁAŁKA's home where a search was carried out and my letter retrieved.

I was summoned before the Commissar and was interrogated about various matters. I was then informed that I was to be locked up in a dark cell, where I could think things over properly and then I would be interrogated by the Commissar. 23

18

I was taken to the dark cell, now was I given food or drink for 24 hours, after which period I obtained my request for a glass of water. After 36 hours I was given some water and a piece of black bread, and in these conditions I was kept for 5 days. Then Sturmführer TSUPPEL fetched me at 2200 hours when he and Commissar SCHEFFENHAUER were the only officials in the building so as to produce a more frightening effect on me.

I was then told to sit down on an armless chair which revolved and I became giddy and fell on the floor. When I came to I was ordered to tell the truth, and was questioned all about my work and about my two years' stay in the Gdynia Gestapo; what contact I had with the prisoners, did I carry letters out for them, did I help them to communicate, whether I went out to town, and when I did so, whether I communicated with people there, and if so, with whom and about what; had I divulged the secrets of the Gestapo and the identity of the prisoners during my leave or my visits to town, and had I visited the families of the arrested men or had I brought them anything, etc.

I answered evasively to all these questions, so as not to incriminate any of the imprisoned Poles. I was even asked where I got my cigarettes and money from. I was beaten on the face and my eyes were so bruised that they are still black today.

Next I was informed that the Commissar did not desire me as a Polish prisoner to be running round the prisoners, and that everything would be checked up on; I was to be replaced by a German gardener and was to return to Stutthof concentration camp. I was then taken to a cell, being told that from today onwards I would get the same food as the other prisoners and would do no work until a decision came from Danzig.

However, in order to gain an opportunity to see BABIŃSKI, I told the Commissar that the vegetables planted would be ruined and also all the flower-bulbs. Then the Commissar called BABIŃSKI and told me to acquaint BABIŃSKI with these matters so that he could tend and water the plants. On this occasion I discussed with BABIŃSKI our escape project.

The following Sunday BABIŃSKI fashioned skeleton keys and brought locksmith's tools into his cell. On Sunday night he opened first his own cell door and then unscrewed the screws in mine, because the patent lock could not be opened with a skeleton key. I knocked the door out, as at that moment someone began to whistle and shout "someone is to come down." We had to hurry even more and opened three other doors with ordinary locks, and crossed the central heating boiler room and negotiated some iron bars.

We were successful and no one shot at us although it was a light night. At midnight on 21.3.43. we went to a barn near the Municipal Hospital, and there we spent two days among the coals and boards; we got clothes from Mr. ROSIŃSKI, Ul. Lipowa 7. There we got into touch with Poles who looked after us and for 13 days took us from place to place at night and then put us on board the Swedish vessel "SYREN."

In the meanwhile the Gestapo arrested Mr. ROSIŃSKI and his wife and we were already convinced that an exposure would follow, but it did not. My friend KRZYWICKI came to me and asked me to save ROSIŃSKI by addressing to the Gestapo a letter which he could post in Berlin.

I wrote two letters, one to Dr. VENNIGER in Danzig and the other to SCHUPPENHAUER in Gdynia; motivating the whole escape, saying that no one had helped us, and that the escape had succeeded so well because it had been "Here Reassurance Day" which had given us courage; that we were now in Berlin and would request an interview with Hitler, so that we could obtain papers and an opportunity of working peacefully for our families and for the Endsieg. I wrote two pages to the Commissar and five pages to the other, giving a detailed account of Commissar SCHUPPENHAUER's behaviour.

Panel RYBIŃSKI.

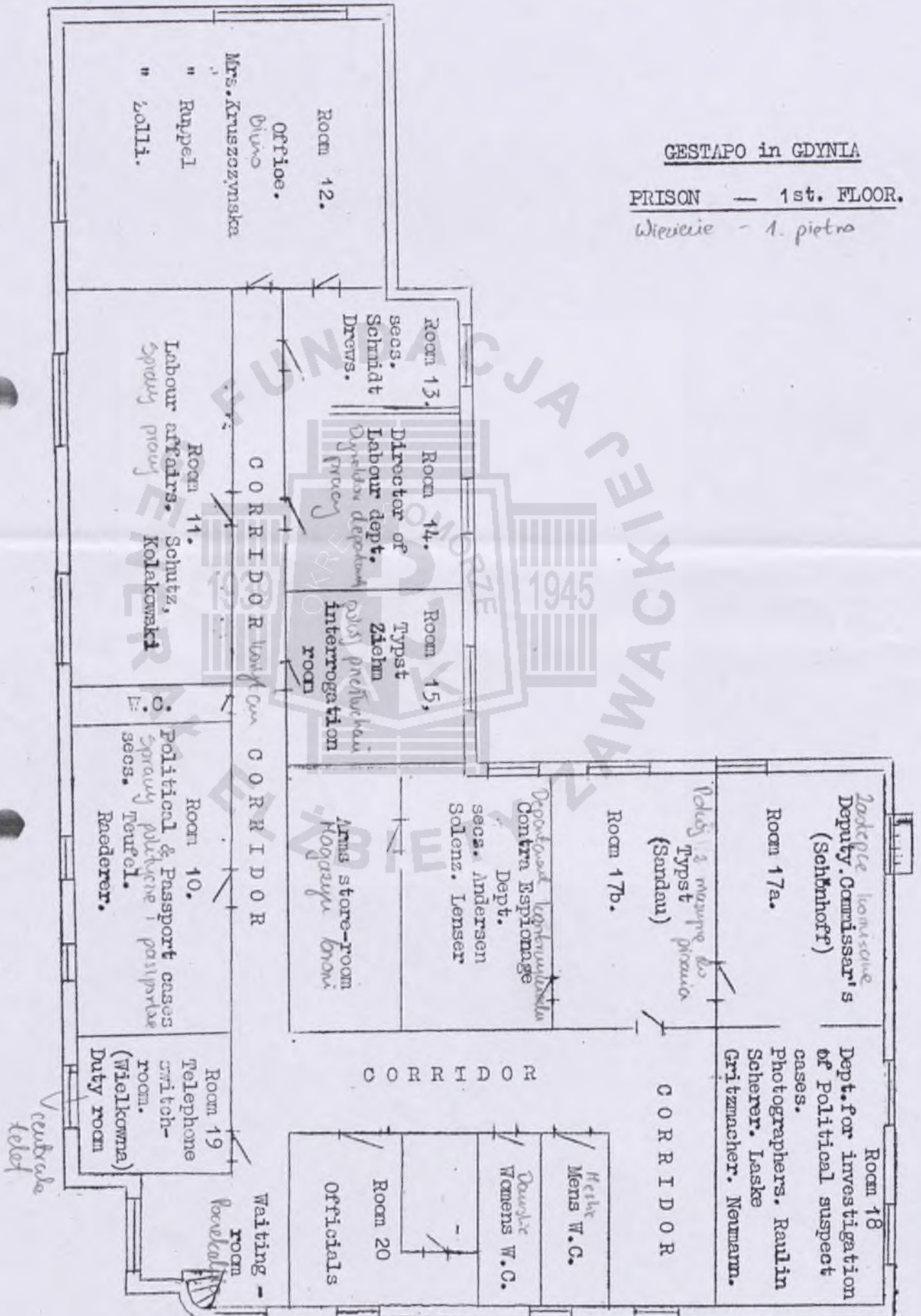

GESTAPO in GDYNIA

PRISON — 1st. FLOOR.

Wiewicze - 1. pietra

H. S.
SECRET

M.I.19.(R.P.S.)

M.I.19.(R.P.S.)/2096a.
20th May, 1944.

REPORT

POLAND

GDYNIA.

Interrogation of:- Polish Civil Servant, born 25 Jan. 99. at RULEWO. Left Gdynia 21 Mar 43; arrived U.K. 19 Feb. 44.

Information as at 21st March, 1943.

GESTAPO.

1. Informant of M.I.19.(R.P.S.)/2096 has added the following details to those already reported.

STRENGTH OF STAFF.

2. Paras. 8-25 of M.I.19.(R.P.S.)/2096 gave a list of persons working in the GDYNIA Gestapo offices and prison. Below an additional list is given. While informant cannot state what the exact strength of the staff amounted to at any stated time he thinks these lists will provide a fairly accurate picture of the staff at GDYNIA and of the duties of the various individuals.

COMMUNICATIONS.

3. On the sketch of the prison basement, attached to M.I.19.(R.P.S.)/2096, there is a room next to that marked "Telephone" which bears the designation "Hughes apparatus". This is the teleprinter room. The Poles often call a teleprinter a "Hughes apparatus" because there is a make of this name (confirmed by M.I.8).

GESTAPO PRISON.

4. Prisoners were usually detained for very short periods, seldom exceeding three weeks. After investigation of their case they were at once transferred to the SCHUTZPOLIZEI, No.1 REVIER, at UL. STARA, GDYNIA, or else to DANZIG.

CELLS IN GESTAPO PRISON.

5. In every cell there was a bucket, two rugs, a palliasso on boards, resting about one foot above floor level. This was all the furniture and no books nor personal belongings were allowed. Money, ties, belts, braces, etc., are taken from the prisoners.

ROUTINE IN GESTAPO PRISON.

6. The daily routine of prisoners was:-

0800 hrs.	Reveille.
0900-0930 hrs.	Food brought to cells by GRENZ (see para. 32 below). Substitute coffee and dry bread.
1200-1300 hrs.	Lunch also brought to cells by GRENZ. Half a litre of soup, although prescribed ration was one litre.
1600 hrs.	Substitute coffee and dry bread again brought to cells by GRENZ.
1630 hrs.	Communicating doors in corridors locked by GRENZ who then left the prison, lights being extinguished.

7. Lighting is provided by electric bulbs over cell doors, which thus light both the cells and corridors.

8. Sometimes the prisoners are allowed to work in the garden or perform other duties.

9. Between 0800 and 0900 hrs. they are permitted to attend to their ablutions in the washroom which forms part of the kitchen. During the same period they can visit the latrines.

PERSONALITIES.

10. In addition to those named in report M.I.19.(R.P.S.)/2096, paras. 8-25, informant has given a list of other persons working in the Gestapo offices at GDYNIA as listed below.

11. The POLIZEIPRAESIDENT of GDYNIA was a Dr. MUELLER who came from DANZIG in Sept. 42. He lived at No.12 PRINZ EUGEN STRASSE.

12. Dr. MUELLER is a man of about 45, with a full face, and about 1.72m. in height. He has fair hair and a scar on his face. He wore the green uniform of the SCHUP, with the rank badges of Lt.Colonel (? POLIZEIDIREKTOR).

Name, Title and Address.	Age and Description.	Other Details.
13. DREWS, OBERSEKRETAER and STURMFUEHRER (?)	ok. 50 lat wrost About 50, height about 1.68m., dark hair and dark eyes, quiet. <i>wiemne uszy, spokojny</i>	Worked in room 13 with SCHMIDT (see next para). In charge of intelligence connected with labour affairs.
14. SCHMIDT, SEKRETAER and STURMFUEHRER (?)	ok. 38 lat wrost ok About 38, height about 1.66m., squat, dark hair. <i>wiemne uszy</i>	Worked in room 13. Investigated cases of persons posing as Germans, claiming false titles etc.
15. LABES, SEKRETAER and STURMFUEHRER (?)	ok. 30 lat wrost ok Under 30, height about 1.70m., wears glasses, stout, well built. <i>tezi dobre zbudowany</i>	Treats Poles badly. Deals with political matters. Conducted the LEWANDOWSKI case ending in a death sentence. Worked in room No.7. Early in 1942 left GDYNIA for RIGA but has been back on leave to former town.
16. AUGUST SCHERER, OBERASSISTENT and OBERSCHARFUEHRER.	ok. 40 lat sredniego wzrostu About 40, medium height, bald, has a Tyrolese accent. <i>tyndelkim akcentem</i>	Worked in room No.16 with NEUMANN (para.22 of M.I.19 R.P.S.)/2096). Conducts investigations of a general character.
17. FLEISCHMANN, OBERASSISTENT and OBERSCHARFUEHRER. Corner of UL. LIBOWA and UL. SWIETOJANSKA.	ok. 28 lat wrost ok About 28, height about 1.67m., dark hair. <i>wiemne uszy</i>	Worked in Room 6. Political intelligence.
18. BENNKE, OBERASSISTENT and OBERSCHARFUEHRER.	ok. 25 lat wysoki i slaby About 25, tall, slim, fair, pale face. <i>blade uszy</i>	Worked in room 6 on political affairs.
19. LUNSER, OBERASSISTENT and OBERSCHARFUEHRER.	ok. 30 lat wrost ok About 30, height about 1.67m., fair. <i>blade uszy</i>	Worked for ANDERSEN (para.20 of M.I.19.(R.P.S.)/2096) Volksdeutsche. Speaks good Polish. Worked in room 16.

Pracował w Schmidta. Odpowiadał za sprawy zę sprawac

Pracował w pol. Biura spraw podajacych informacje

Ele traktował zaimował się politycznymi. Lewandowski. Prace w pol. Prace w pol. ale musiał pójść

Pracował w g. Neumann. Sledztwo o d. znaczenia

Polak 6 - wydział polityczny

Polak 6 - wydział polityczny

Pracował dla Volksdeutsche. mówi po pol. Pracował w

Name, Title and Address.	Age and Description.	Other Details.
REDERER, OBERASSISTENT and OBERSCHARFUEHRER.	ok. 23 lat wrost About 27, height about 1.70m., full face, muscular. Of Austrian descent. Brutal type; kicked a man called WISNIEWSKI to death.	Worked in Room 10. Dealt with passport matters and infiltration of organisations.
STROEMHOF, OBERASSISTENT and OBERSCHARFUEHRER.	ok. 25 lat wrost ok About 25, height about 1.70m., fair hair, muscular. umiedniowy.	Worked in Room 10 on passport matters.
ALEKSANDER KOLAKOWSKI, OBERASSISTENT and OBERSCHARFUEHRER.	ok. 32 lat wrost ok About 32, height about 1.67m., equable, with reasonable attitude towards Poles. Possibly of Polish origin. Hails from DRESDEN. 2 Doms	Worked in Room 11 and dealt with labour matters.
SCHULZ, OBERASSISTENT and OBERSCHARFUEHRER. Resided in a block of flats on the corner of LIPOWA and SWIETOJANSKA.	ok. 38 lat wrost ok About 38, height about 1.72m., dark. ciemne wlosy	Worked in Room 11 on labour matters.
SANDER, OBERASSISTENT and OBERSCHARFUEHRER.	ok. 28 lat wrost ok About 23, height about 1.72m., dark. ciemne wlosy	Worked in Room No.10. A smart intelligence and counter espionage officer. Informant saw this man arrest a Danzig Gestapo agent, LEKASZEK, who has been tracking down Polish underground organisations in WARSAW but was suspected of speculation.
SOLENZ, OBERASSISTENT and OBERSCHARFUEHRER.	ok. 30 lat wrost ok About 30, height about 1.72m., fair hair, well built; hails from East Russia. Rosji	Worked in Room 16 and dealt with espionage.
RAULIN, OBERASSISTENT and OBERSCHARFUEHRER.	ok. 45 lat wrost ok About 45, height about 1.68m., slim dark, ciemne wlosy Volkdeutsche.	Worked in Room 16. Supposed to have worked as photographer for the Polish Intelligence in GDYNIA, but now works as photographer for the Gestapo, and as Polish translator. Used as informer.
BAUERLE, ASSISTENT and SCHARFUEHRER.	ok. 42 lat wrost ok About 42, height about 1.66m., dark, stout and squat. przypadziwy	Once worked for the HAFENPOLIZEI of GDYNIA, and has worked for the Gestapo since 1942. Occupies Room 6.
KLAU, SCHARFUEHRER. Lives in LANGFUHR. Kienhol	ok. 50 lat wrost ok About 50, height about 1.67m., wears glasses, gray, hair thinning. Kadzie wlosy	Personal hairdresser to the Commissar and acts also as driver and doorman. Treats Poles badly. Acts as warder in absence of GRENZ (see para.32).
WIMMER, SCHARFUEHRER, WINTERFELDSTR., 15, GDYNIA.	wysoki wrost ok Tall, height about 1.72., slim, speaks with a Rhineland accent. Akcent z terenu Nadrenii	Acts as driver.

Pok. 10. Sprawy
infiltracji organ
podziemnych.

Pok. 10 - sprawy pas

Pok. 11 - sprawy
pracy

-11-

Pok. 10. Oficer wy
i kontroli. Informant
widział go w
Gestapo, w czasie, kt
wystąpił w polsh
podziemiu. Wierze
był podejrzany o -

Pok. 16 - zajmował
szpicgastwem.

Pok. 16. Prawdopodob
pracował jako fotograf
polsh inteligencji w
Gdyni, teraz fotograf
Gestapo i tłumacz.
Używał jako inform

Pracował dla Haf
w Gdyni, a w 19
w Gestapo.
Polski 6

Osobisty przyjaciel
taliu Kierowca i
adwokat. Nie tra
Polak. Jako str
pal nieobecność G

Kierowca.

26

Name, Title and Address.	Age and Description.	Other Details.
30. BEITZ, OBERSCHARFUHRER.	ok. 45 lat ^{wzrost ok} About 45, height about 1.70m.	Driver. Quite good to Poles.
31. ZOLI, FEHRELLINER STR., GDYNIA.	ok. 36 lat ^{wzrost ok} About 36, height about 1.65m., dark, well built, stutters. ^{głowa nie}	In charge of Gestapo secretariate.
32. GRENZ.	ok. 45 lat ^{wzrost ok} About 45, height about 1.67m., brown hair. Hails from DANZIG. ^{Polak i Główny}	Acts as warder of the Gestapo prison.
33. BRUSSOW, OBERSCHARFUHRER.	ok. 40 lat ^{wzrost ok} About 40, height about 1.70m., dark, always looks overworked. ^{cały czas wyglądał na przepracowanego}	Worked in Room 14. Arrived in GDYNIA Gestapo in 1942 and works under FISCHER (see para.18 of M.I.19.(R.P.S.)/2096) dealing with labour affairs. Not too bad to Poles.
34. BREITFELD, SCHARFUHRER.	ok. 38 lat ^{wzrost ok} About 38, height about 1.67m., full red face, stout, Hails from KACK.	Acts as driver for Gestapo. Treats Poles brutally.
35. KRUCZYNSKA, a married woman not living with her husband, HERMANN GOERINGSTRASSE, 19, GDYNIA.	ok. 38 lat ^{wzrost ok} About 38, height about 1.65m., brown hair, pale face. ^{blada}	Has a son, MARCIN of 9 years. VOLKDEUTSCHE. Works as typist.
36. ZYM, a married woman. ^{meiatka}	ok. 40 lat ^{wzrost ok} About 40, height about 1.68m., dark complexion, dark hair, full face. ^{ciemne włosy}	Husband is a German officer. This woman formerly worked as the Gestapo Commissar's secretary, but latterly was in a junior post.
37. SCHREDER, a married woman. ^{mezatka}	ok. 36 lat ^{wzrost ok} About 36, height about 1.67m., fair. ^{jasne włosy}	Arrived in GDYNIA late in 1942 to take over post as personal secretary to Gestapo Commissar.
38. DEIN, a woman. ^{lubielka}	ok. 40 lat ^{wzrost ok} About 40, height about 1.64m., fair, graceful. ^{ładnie ubrana}	Cousin of Commissar VOLKMANN (see M.I.19.(R.P.S.)/2096 - para.15).
39. RUPPEL, a woman. ^{kolarka}	ok. 19 lat ^{wzrost ok} About 19, height about 1.66m., fair, full face.	Speaks a little Polish.
40. SANDAU, a single woman, formerly known as SADJWSKI.	ok. 21 lat ^{jasne włosy} About 21, fair, slim.	Hails from DANZIG, but speaks no Polish.
41. GRUTZMACHER, a woman. ^{kolarka}	ok. 40 lat ^{ciemne włosy} About 40, small slight figure.	Translated Russian and Ukrainian.

Kienawa. Doby

okpowiedziala sekretarial 90

straznik w wiezi gestapo.

Polak; 14. Przybył w Gdyni w 1942 przebrał się za Polaka i zajmował się pracami

Kienawa; brutalnie traktował Polaki

Ma syna 9-letniego Marcina. Wchodził do pracy jako maszynista

Mej jest Niemcem. Dawej pracowała sekretarko, ostatnio zajmowała się

w 1942 r. przybył by objąć stanowisko sekretarki

Kuzynka komisar Volkmanna

Trochę mówi po polsku

Rochołdzi z Gdyni, mówi trochę po polsku

Tłumaczy z rosyjskiego i ukraińskiego.

42. The wife of GRENZ, para.32, keeps rooms for Gestapo visiting officers in a villa in the FRENSENSTRASSE, formerly owned by the Polish Commissar POTOCKI.

43. Informant made it clear that the above is given to the best of his ability. He did not have free access to the various rooms and the information he gleaned was mostly from observation and remarks dropped by people in the building. There may, therefore, be minor errors, but on the whole he feels that his picture of the Gestapo offices and prison, and of the persons working therein, is accurate.

III/5. Materiały inne Rybiński Paweł:

1. Wolne tłumaczenie raportu z
14.03. 1944, rękopis.

l. 8 s. 1-14

2. Maszynopis / Maszynopis wyżej
wymienionego rękop.

l. 17 s. 15-31

9.
imię i adres
wzrost

ok. 35 lat, wzrost ok. 167 cm,
kropla brązowa włosów, ciemny
blond włosów i ciemny
skóra

Długi w służbie (komandor) po
Venedigerze.

2

ITUMARZENE

Wydział (departament) wywiadu => nie mam pełnego odpowiednika

RYBIKI PAWEŁ

Niedawno przybył do Szwecji z kadry pułkownika Rybicki, urodzony w
1899 roku, lubcy urodzony białym, klasa nieloty podstawa i bardzo młody, ranny
kurs skarbowy (Finansowy) w Grudziądzu. Od 1917 do maja 1919 r. służył w 141 ^{Niemieckim} pułku
[German Infantry Regiment] od marca 1920 r. pracował na poczcie w Szwecji. Od 1922
do 1925 był kwatermistrzem pułku. Od 1927 do 1930 pracował w Urzędzie
licznictwa a potem w Wydziale Finansów w Grudziądzu. W 1939 nie został
mobilizowany. We wrześniu 1940 r. został zastępcą pułkownika w Grudziądzu przez
Bortę.

Rybicki to człowiek o wielkim poczuciu odpowiedzialności i równocześnie ma
bardzo przesadzone poczucie o własnej wartości. Ładny typowy ^{niemiec} człowiek uśmiechnięty
niższego stopnia [szereżny]. Nie wypowiadał się brutalnie, traktował, co
potwierdza jego sprawozdanie (relacja) o metodach Bortę, z drugiej strony
sprawia wrażenie człowieka bardzo doświadczonego [kiepski wyk. zdania], co
może być efektem (wynikiem) brutalnych doświadczeń, ale też może być
efektem zbyt ^{dużego} ~~dużego~~ ^{kontrolowania} swojej bogatej wyobraźni. Zaś, co
kopie jego sprawozdanie z pobytu w niemieckim obozie, sformułowany w 1930
opisywany przez 100 poprawieniu najbardziej uderzających błędów.

Też dwie Rybicki różny raport Polakom, polskiemu, amerykańskiemu
i angielskiemu ^{chiemickim} ~~niemieckim~~ zaproszeni, którym przedstawił ~~swój~~ sprawozdanie
ze swoich doświadczeń (o swoich doświadczeniach)

Prof. Wydziału

to wszystko ze wazne medaliony, ktore zaprowadzily nas tak daleko, ale teraz jestesmy w naszymi rekach i musimy z wami zrobic co chcemy.

(-3-

Kaczmarski, z Warszawy, zemdlal ~~niezlam~~ po tych ciwreniach i zmarl na chudzincu. Ja, razem z innymi, miatem wybite zebym z mojej gtony, twarz i usta plynela krew. Ksiezca, Piotrowski i Niewaldowski byli sykanowan, wysmieniano tei masie swiete rytualy. Ponad 100 osob bylo umieszczonych w jednym pokoju - musieli spoc razem, w ciemnosci; talnie jedzenie bylo bardzo zle. Porzadzyl bylismy ~~niezlam~~ do wykonywania do: ciezszej i ~~cięższej~~ pracy, nie wyjeczajac kobiety i officerow WP, podobnie jak przedstawiciele inteligencji oraz sterna mierzyni i kobiety.

Dyrektorem Gestapo Leitstelle byl wówczas Regierungsrat Dr. Vereliger, Komisarzem Dienststelle w Gndelipku byl Schrader, a dowodzacy obozu Hauptcharführer Rader, asystent Oberscharführer Schonfelda, ktory razem ze straznikami byli katami narodu polskiego.

Kadego dnia i nocy bylismy ^{klucze ramy} wyganiani z polsi na druzelniec i spaniem zaprowadzani do cel. Kiedy ludzie przekladali sie przez wrota drzwi i powstawal zabor bylismy obkretnie bici i kopani. W nocy mierzyni byli naciagani wyganiani z cel. Byli wykastowani na przesuchania, a po powrocie pokazywali obrzezania jakich doscinali podczas przesuchania.

Ja bytem przesuchiwany trzy razy i olopnie mnie uderzali bity. Musiatem mawet zdejmowac spodnie podczas gdy Oberscharführer Steintraus byl mi na gwie cialo kosciami biodem, a ~~całkiem~~ ^{całkiem} sie ma klesci, a wtedy byl mi w twarz, pokazujac mi ~~na~~ ^{na} swiez wykopany grob przeznaczony dla mnie i straszyl smiercia, jezeli nie wydam moich współpracownikow (...), ~~musze~~ ^{musze} zostacem skonfisztorowany z mam bycym preozonny w tej organizacji u Tonny Wiestawem Stremiau, ktorego ~~zaczal~~ ^{zaczal} podczas tortur na przesuchaniu i ~~wplecal~~ ^{wplecal} mnie ~~nie~~ ^{nie} pamietajac o ~~przypadek~~ ^{przypadek}, by nie wydal miloscy.

Nie przyznalem sie i nie schadzilem moich współpracownikow i ja nild nie zostal przesuchwany. Nie otrzymalem zadnych remmeration? za moje prace, ale kosci pokroily do Tonny i zostaly zamkone. Po czterech miesiacach pobytu w obozie Gestapo w Gndelipku zostalem przeniesiony do razem ze 100 innymi ofiarami (10.03.1941) samochodem do obozu koncentracyjnego Stuthof.

Walezy wspomniec, ze podczas mojego pobytu w Gndelipku, ~~dnia~~ ^{dnia} 13.01.1941 ucieli Wiestaw Stremiau i zgodnie z zarzadzeniami Gestapo w kancelarce ~~zostalo~~ ^{zostalo} miano ~~zostalo~~ ^{zostalo} 10 Polakow. Bytem jednym z nich. Zostalismy wyznaczeni przez Komisarza Schradera i umieszczeni w ciemnym pomieszczeniu, gdzie spalismy na miedrej, cementowej podloze. Po 48 godzinach zostalismy wyprawieni na druzelniec, gdzie mieliśmy byc zastrelani, jednakze przysial Komisarz Schrader i stwierdzil, ze Stremiau ucieli z

mojej, taki się opiera na ziemi, kopano je po bruchu, wniesono do pobliskiej (5) neli i topiono, mówiono wówczas, że „nie chcieli żyć cieżej”. Kiedy w pobliżu nie było neli, bito go w głowę taki cieżej, aż wypłynęła mózga.

Podobnie ludzie byli wykarczani... W szpitalu topiono ludzi ~~z~~ podciętą kępielą; byli bici po twarzy i wpychani pal wodę. Zchowane osoby były między innymi meldować się w szpitalu i musiały ten rozkaz wypełnić.

Żydzi byli ~~szeregowo~~ zabijani w szczególny sposób - musieli wchodzić do betonowej nory od kamalizacji i kiedy pojmowali się na jej drugiej końcu byli bici w głowę pałką i zabijani. Wiele osób zostało w ten sposób zamordowanych, wśród nich także mój przyjaciel z Groduzieda, dr. Urbanski.

Na miejscu, gdzie robiono drewno zostało zabity niewieści dziennikarz, który pisał artykuły faworyzujące Hispańskich Komunistów.

Ciała transportowano na ementaru na gdańskiej Zaspie. Teraz znajduje się tam krematorium do spalania zwłok z obok koncentracyjnego, któryś liczył się 25 000, a tempo egzekucji jest znaczne.

Formalnie komendantem obozu był Obergruppenführer Panli, który miał w Ostrowie wille - prywatne rezydencje.

W obazie Stutthof były reprezentowane wszystkie zawody i wykonywano wszystkie możliwe rodzaje pracy. Poza tym ludzie pracowali w różnych kommandach poza obozem, np. w Schibau Werft Elbing - Danzig, przy pracach leśnych i kamieniarskich w Gressdorf w Militärzeugungsamt w Langfuhr, wykonywano różne prace takie jak: budowa dróg, budynków, prace na roli, w ogrodnictwie, czasami do wykopów dygnitarzy Gestapo.

Podczas mojego pobytu w Stutthofie miałem okazję poznać wiele osób, np. Komisara Rzedu w Gdyni, Solwa i Lusinta, doubka, Kasztelana, Bonowskię, Opa Szulca, dr. Gabriela, dr. Jasińskiego, dr. Kirona, inż. Juclupę, inż. Kowalewskiego, pomocnika saperów inż. Onowskiego, mjr. Onowskiego, por. Marafa, Semeltera i innych. Z tego co wiem, to dr. Kiron, lekarz w Stutthofie i Semelter zmarli.

24.01.1941. Ostatniem wypłynę z Stutthofu do Komanda jako ogrodnik. Ostatniem zmuszony do podpisania deklaracji, że nie partizane, pod groźbą śmierci, tego co otrzymałem i widziałem w Stutthofie. Następnie wysłano ostatniem zabranym do Gestapo Leitstelle w Gdańsku.

Razem ze mną jechało 6 twierdzą z ciał moich kolegów, którzy mieli być pochowani na ementaru na Zaspie w Gdańsku przy Piłtro Balowskię, ogrodnik z Chmielka i Karkuz i por. Włodarczyka.

Kiedy w gdańskim biurze Gestapo kazano mi napisać zemdlaciem. Zauważyłem to oficer dyżurny i zaczął mnie przekonywać po niemiecku, mówiąc, że przymierzam się ciężyć, że wyjdę z Stutthofu i teraz będę odtąd żył lepiej i będę miał lepsze traktowanie. Ale polegając na własnych doświadczeniach z Gestapo w Groduziedu pozostałem przygnębiony.

Jednak myślałem się. Al raz w zastawie wstąpił do innych kolegów w Arbeits-Kommando w piwnicach Gestapo, gdzie zastawie bardzo serdecznie przyjęty przez przez inżyniera Stanisława Szamańskiego, z Uniwersytetu Wileńskiego, który był tam trzymany jako zakładnik; powiedział on do mnie: "Nie bój się kolego, chowamy się tu jak w jaskini lwa! Daj mi coś do zjedzenia i normalizujemy o naszymi mieszkańcami."

(6)

Potem poznałem innych: Tyleski - były organista i dyrektor śpiewu z Golańska, Labuda, Szymański, Jarnicki, Gunera i Onewski. Ci dwaj ostatni uciekli, byli oni mechanikami w Lotnictwie i z tego co wiem stwierdził u Polaków Sitach zbrojnych.

Gestapo w Gdyni.

Ja, jako wyznaczony na ogrodnika dla Regierungsrat Wolfa, dyrektora Danicy Gestapo Leitstelle, zostałem ~~do~~ przez niego wstąpił do jego posiadłości w Gdyni, wybudowanej na wiośniak konsula dr. Korona, gdzie przed wojną znajdował się szwedzki konsul, hiszpański vice-konsulat i biuro "Polska firma" "Polska-Rob" - to jest na Kamięnej Górze, na ul. Konewskiej, gdzie obecnie pomieścił "śmierciarnię" Gestapo, obok ~~starsze~~ wcześniejszych konsulatów. Polskie, Szwedzkie i Hiszpańskie flagi zostały zdarte. To samo stało się z flagami włoskimi i portugalskimi.

Z Golańska zastawie zabrano przez kierownika gestapo: Scherführera Breitfelda, który był nekoma byłym polskim obywatelom z Gdyni; w stosunku do mnie zachowywał się bardzo źle.

Szefem Gestapo (w Gdyni) był komisarz Volkman, Golańczykiem (i obecnie zastępcy przez K. K. Schuppeblauer (?) z Berlina, wielkiego wroga Polaków).

Jego zastępcy: Oberschurmführer - Obersekretär Schonhof
Oberschurmführer Fischer.

Personel składał się z:

- Obersekretär - Schurmführer Teufel
- " - " Drews
- " - " Schmidt
- " - " Dabes(?)
- " - " Anderson-Tuchnowski

- Oberassistent Scherer
- " - " Neuman
- " - " Fleischman
- " - " Bernke(?)

Inowrocław. Rozstrzelana w lesie pod Służba Kobiet Obwod Armii Krajowej (1914-1944), Wojskowa Genowefa (1914-1944), Inowrocławiem dn. 22 VI 1944.

- Oberassistent Lunser
- 11 - Rederer
- 11 - Stromhof
- 11 - Kotalkowski
- 11 - Schule
- 11 - Sauder
- 11 - Soleur
- 11 - Grusteidel
- Assistent Bauerle

Fotograf i polski tłumacz - Raulin (poprzednio fotograf polskiego wywiadu w Gdyni)
 Klom
 Weber?
 Beitz
 Zoli

Straznik (nadzorca) więzielnia gestapo Greue

Brussa - zajmująca się sprawami zatrudnienia

Kniaryńska - Volksdeutsch, była bardzo "skłodnic" dla Polaków; jedna z niewielu zatrudniona tam kobiet

Wszyscy mimo, że wszyscy Niemcy zachowywali się tak samo, gdy torturowali Polaków, to ci niżej wymienieni zasługują na specjalną uwagę:

Teufel, Rederer, Klau, Fischer, Labes, Fleischman, Kemte.

Prace mi przydzielona obejmowała zajmowanie się ogrodnictwem, centralnym itp. gnewaurem itp. W ciągu dnia pracowałem wzdłuż między gestapowcami, w sam w ogrodzie, ale nie udało mi było wychodzić do miasta czy na ulicę. Od 17⁰⁰ byłem zamknięty w celi. Moje jedzenie było zje i nieustarzone, podobnie jak innych więźniów. Traktowano nas bardzo źle. Wiele razy byłem bity bez powodu, do takiego stopnia, że sami gestapowcy wstydzieli się mnie pokarać ludziami i trzymali latka dłużej w celi.

Po tym, że kądym razem kiedy mijaliśmy cele więzielnia stawali mi być dać nam ich bliskim oraz by dać więźniom jedzenie, picie i papierosy. Wszystkie te czynności były surowo zabronione i prawie niemożliwe do przeprowadzenia.

Niemniej jednak robiliśmy to nękając własnym zyskiem. Bratem od adrety i listy i tajemnicie wymykaliśmy się do miasta chcieć zostać zafajane ~~który~~ osób, które pomagały mi nieść pomoc i posłać polskimi więźniom. Często myśleliśmy wykonać te zadania w inny, ogólnie i tereny ograniczone, aby to zrobić musieliśmy znaleźć znajomości ~~z przelupnym strażnikiem~~ z przelupnym strażnikiem w budynku, który miał szyć ze wszystkich stron, tak by łatwo było wszystkich obserwować. Wiele razy byłem połączony i ~~tereny i bity~~ bity, kerano mnie 5 dniami ścisłego arentu i 10 uderzeniami w postaciu.

Wiele osób doświadczyło mojej uprzejmości i często byli mi wdzięczni po wypuszczeniu do domu, dając możliwość takiegoż pomaganie aresztowanym Polakom. W ciągu 23-miesięcznego pobytu w lokalnie gestapo w Gdyni było tam wielu aresztowanych. Niemcy aresztowali ludzi praktycznie ze nic, najczęściej bazowali na niesprawdzonych plotkach, i z tego powodu byli ludzie byli upytani do StH Hofu.

Osoby ostrzeżone o współpracy z polskim podziemkiem miały prawdziwe pecho, były słudane loszankiem i przykurzane do mur w owich celach - tak że nie mogły się obronić, wieść czy ustat. Nie mogli chcieli do ubitacji - więźniowie brudni 40 Marejeu

Musieliem ich wprowadzić z celi i myć, a nawet pomagać przy szatowaniu potrzeb fizjologicznych, gdzie nie mieli na to siły.

Kiedy prowadzono ich na przesłuchania byli obopornie bici czołko w piwnicy w mojej obecności. Byli bici do krwi, masykrowani, a ich krewi byli kalekami biciem w celu wydobycia al nich adresu ich przyjaciół, członków organizacji i pomocników. To przymusowe przygnanie się do winy ~~z~~ spowodowało kolejne aresztowania.

Te rzeczy działały nie gęsiwie u mojej i wsuptyluc samochody gestapo w Gdyni i Gdaiusku cały czas były w akcji, podobnie jak wchypy SS-owoi.

Aresztowani byli przekazywani do Gdaiuska, a czasem do Wornawy albo Berlino.

Kiedy gestapo zwiększyło działalność powołano takie placówki gestapo w Berlinie i Szczecinie. Działalność ta była koordynowana przez szefa policji kryminalnej Lulegona i komisana gestapo z Gdaiuska Leiena oraz komisana Kunca, a także innych, których nazwisk nie znam. Pamiętam jeszcze nazwisko Laske i Neumann.

Stany męczyżni i kobiety nie byli oszczędzani. Pamiętam dnia p. Rotecko z Gdyni, była nauczytelka, zeudłata. Ja, razem z moim kolegą Stanisławem Babisiem ocuciliśmy je i nakermiliśmy, wtedy ona ze łzami w oczach zaczęła ~~z wdzięcznością~~ całować moje ręce z wdzięcznością, że znalazła wsparcie i pomoc u innych pschlił oficer.

W omyu czasie pomogliśmy p. Marcinkowskiej i p. Heusel z Oława. P. Heusel została skuta Taucuchem i zeudłata. Dalismy jej wody i nakermiliśmy chlebem oraz owocami z ogrodu gestapo. 75 - letni p. Niegolewski z Gdyni także nam pomagał i jeckoj ~~chleb~~ chleb pralac i powidzial - przez całe moje życie nigdy tak długi nie stałem gapiec się w ścianie jak teraz od rana do psnej nocy.

Wszystko musiało być robione potajemnie - zarówno wojenne pomoc, jak i instalacje narzisku uwrinias.

Te przesłuchania często kończyły się śmiercią lub otaleceniem. Ja, razem z moim kolegą Babisiem, uymonitem ciała do samochodu, który transportował je do Gdaiuska, a potem do krematorium do Stutthofu.

Była jedna sprawa agenta Secret Service, który upadł w ~~moje~~ ręce gestapo w wyniku donosni. Ten człowiek prawdopodobnie miał kilka metody przesłuchiwania, dlatego postanowił pozbauić się życia i wiekt traciąc kielcy ~~go~~ aresztowano, bez wiedzy gestapo, wiekt go aresztowano. Zakuli go w Taucuchy i umiescili w ciemnej celi, trwarcina szczęta chciałac i zeudłat przewracajac się na wny centralnego ogrzewanie, w wyniku czego narzic sobie grupę rad leucym duiem. Kiedy został wprowadzony był już bardzo słaby, został posadzony na lnosle i bit biazem i upominany: „Ty psie, nie udawaj. Zaosł się traci i uycionet ducha.

Takie działania nie było w guscie dyrektora policji kryminalnej i strasnie pschliłac, swoich podwładnych że nientasine przewadkenc sledztwo; miał nachciet uycisgniet al agenta Secret Service wiele informacji; zypkoi wiele donosli precizko wielu Polakom albo Łrafic na śled jakiej organizacji zajmujacej się sabotazem.

Jednak nie porucit swoich zamierzeń. Rozkazał fotografui z policji kryminalnej przybie natychmiast i rodić psmierotne zdjęcia agenta, który miał uycisgniet jakoby był izny. Wielu Polakoi z wsnych instytucji miało być aresztowanymi i miano im pokazywac to zdjęcia jako tego, który ich skompromitował.

Stanisław Babisz i ja musieliśmy zawiązać martwego mężczyznę do polkoju, (9)
położyć go na krześle za biurkiem i przywiązać do krzesła, otworzyć mu
oczy i ~~zaciągnąć~~ powieki za pomocą, a potem został sfotografowany z
opóźnieniem ściśle. Następnie zdjęcie zostało zrobione na podobieństwo teki, aby
wyglądało jakby martwy przechodził nie po chodniku. Następnie zdjęto
odciski palców agenta ^{Polku} zawiąaliśmy go do goraj, a następnego dnia
załadowaliśmy jego ciało do samochodu. Został zabrany z Gdyni do
Gdańska, gdzie miały być wykonane testy w laboratorium, aby ustalić
rodzaj tkanki. Potem jego ciało zostało wysłane do krematorium w
Stutthofie.

Ten agent doskonale mówił po polsku i posiadał trzy srebrne medaliki Maryji
Dziwnej zawieszane na sznurku tawarnym, a także sześć zegarek, które to rzeczy
zostały mu odebrane przez Gestapo w Gdyni.

Dzięki wspomnieniu, że podczas jednego z przednich doprowadzony został do
szaleństwa mężczyzna wyskoczył z samą przed zamkniętą okno do ogrodu.
Miał słabe kajdanki nóg i potłuczony od szła gips, ale został przesłany
przez ogrodzenie i więcej przed pola. W czasie pobytu zemścił z powodu braku karmy i
wyczerpania i został sprowadzony do więzienia Gestapo. Kiedy go
przyprowadzili, dowiedziałem się od niego, że ma syna nie Wit i mieszkał w
Gdyni na ul. Pomorskiej 44 i prosił mnie, abym zawiadomił jego żonę. Zanim
się, że jest niewinny, że został oskarżony o przynależność do polskiej
organizacji. Został skazany kajdankami został przewieziony do Gdańska.

Wiele osób zostało aresztowanych właśnie na takiej podstawie. Oto najważniejsze
sprawy: sprawa inż. Kublickiego, Gdyni i zamianego z te sprawą Kuli, kapitana
Stanku Stachurskiego, i dwóch braci Szelbrańskich, którzy zostali zabici w
więzieniu w Wąbrzeźnie. Kpt Sporny zginął w obozie Stutthof. W sprawie
Wojciechowskiego Stefana Kessel jego matka i inni stracili życie. Takie w związku
ze sprawą Kopczyńskiego wiele osób znalazło się w Stutthofie.

Podczas mojego pobytu w gdyni Gestapo jednym z aresztowanych był kpt. Graczyk,
były polski komisarz policji w powiecie Kowkim, który został przewiezony z Oflagu.
Innym aresztowanym był por. Kowalski były dyrektor szkoły w Wejherowie.
Pierwszy mężczyzna został oskarżony o lekceważenie dyktando dochodzącego ciężkim
mniejszości niemieckiej, ale potrafił przedstawić satysfakcjonujące wytłumaczenie.
Kowalski natomiast został skazany na dwa lata ciężkiego obozu koncentracyjnego.
Komisarz Graczyk był młodym ~~czł~~ został a Volkseitschem, aby mógł zostać niemieckim
oficerem, gdyż chciał się na dłużej nieuruchomić w tym obozie, i dobrze mówił po
niemiecku. W mojej obecności zadeklarował: „W moich związkach pójmnie polskie krew i
moje żonie pochodzi z Kowprosuli. Mam dzieci i nie obchodzi mnie co się stało później,
ale teraz proszę mnie odwieźć do Oflagu”. I został odesłany do Oflagu.
Zsyłano tu i osoby zamieszonym i jej sprawę w komunikacji się, z opatrzeniem
ch w jedzenie, owies i popioły. Daliśmy im nawet kwiaty z ogrodu i pozwoleniem
najlepiej jak tylko mogli.

W więzieniu w Gdyni przetrzymywano ~~został~~ Lewandowskiego (emal) jego żonę i córkę, a
także Labuda, Torcha, Szubnyka, którzy po przesłaniu w Gdyni i Stutthofie 242
skazani na śmierć przez specjalny trybunał (Sondergericht) w Gdańsku 22

Utrzymanie broni.

(10)

Asystowałam przy pomocy Polaków uspołecznionej organizowanej przez Zaworskiego, Kisiełowca, który był z matką, i Knieżkowskiego który był cługo u Stutthofu, Klemensa Rosowskiego.

Przez moje siostrę i siostrę i umięjętrosi oszukiwaciu Gestapo. Często wysłuchiwałem zaufanie wysłuchiwałem inżyniera Gestapo. Regierungsrat dr Weudiger zwykła zabierał mnie samochodem do swojego mieszkania w Głajnsku, gdzie zajmowałem się paleniem i dźwiękami figury. Często słyszałem się na jego podwórku, że dla traktuj mnie i innych wciwni, ale nie przynosiło to wielkiego efektu.

Zdałem sobie sprawę, że powinnam mieć ^{wiadły} ~~o~~ gestowcy przestępstwa i tdenwać mnie i innych, gdyż za duży utrudniałem o ich skandalicznym zachowaniu, czego wprost nie mogę opisać.

Dostałem pozwolenie na otrzymywanie paczek z domu i na utrzymywanie kontaktów z moją rodziną, co przyniosło mi wiele ulgi. Dostałem także możliwość odwiedzenia matki przez rodzinę i mogłam nawet wyjść na miasto z tej strony, kiedy przyjechała moja siostra przedostała mi zostać na noc z przyjaciółmi w Witominie. W lutym 1943, przyniesiono mi 12 dni, które mogłam sprzedać, ba modrom, i rodzinę u Głajnsku. Wszystko to było rezultatem próby, którą skierowałem do dr. Weudigera i moje dobre prace.

Zdałem zorganizować matkę ludzi w Gdyni, którzy byłiby gotowi, kiedy nadejdzie odpowiedni moment, dotrzeć do mnie i Stanisława Babisa przy przesłuchaniu całego personelu Gestapo u Gdyni i wstrzymanie dokumentów od zniszczenia.

Forster puszczał w obiegu obywatelom „Eindeutschung” Polaków, stwierdzając, że Polacy powinni być przyprowadzani gwałtem do Gestapo i zmuszeni się do podpisania deklaracji. To było aposto robione „The Kaszubs”? bronili się twierdząc, że nie są ani Polakami, ani Niemcami tylko Kaszubami, ale zostali katagorycznie poinformowani, że teraz nie ma Kaszubów, są tylko Polacy i Niemcy. Niemcy z woli, podczas gdy ~~Polacy~~ Polacy idą do więzień i obozów koncentracyjnych.

Z 20 Kaszubów, którzy zostali poddani ciężkim i brutalnym macistom, 19 podpisało „Eindeutschung”, a jeden wszedł do więzienia deklarując, że on zawsze był Polakiem. Ten mężczyzna miał ponad 50 lat i był ojcem kilku dzieci; bedący w wielkiej poborze - z pewnością był to Jan Stole z ^{Głajnska} ~~Głajnska~~ ps. Karbucy; został wprany do Głajnska a potem do Stutthofu.

Przyjino obliczenia emwały mnie do uwezi razem z kowanyrem miedzi - Stanisławem Babisem.

Komisari Volkman został przeniesiony z Gdyni na inne stanowisko. Reżim ze swoim zastępcą Schonhofer i Oberlehter Fischerem zdała sobie sprawę, że Niemcy nieczynią wojny starali się być dla mnie bardziej przychylni mając nadzieję, że kiedy Polska odzyska wolność, będą dawali dowód o ich imieniu; dawali mi nawet jedzenie i papierosy.

Volkman zastąpił Komisariem Schuppenhauerem z berlińskiej policji kryminalnej. Pół się przełonać przez najbardziej podstępnych morderców ~~to~~ Teufela i Redora który zabił Włodzisława Kupiec go u Głajnsku, tak że wypłynęły mory), że jestem obłąkanym szpiegiem i mogę zdradzić wszystkie tajemnice.

Od razu skłonił do wszystkich moich przyjaciół. Kosciakło został osobistym reżimem ze swoim kowanyrem i wszedł się do mnie z zapytaniem czy byłoby możliwe otrzymywanie tu paczek - odpowiedziałem „tak”.

Wywarzyłem dnusi i w tym momencie ktoś zaczął gwizdać i krzyżeć
"ktos schodzi". Musieliśmy się jeszcze bardziej spierzyć i otworzyliśmy jeszcze
ten dzień z normalnymi zaukami, przeliliśmy(...).

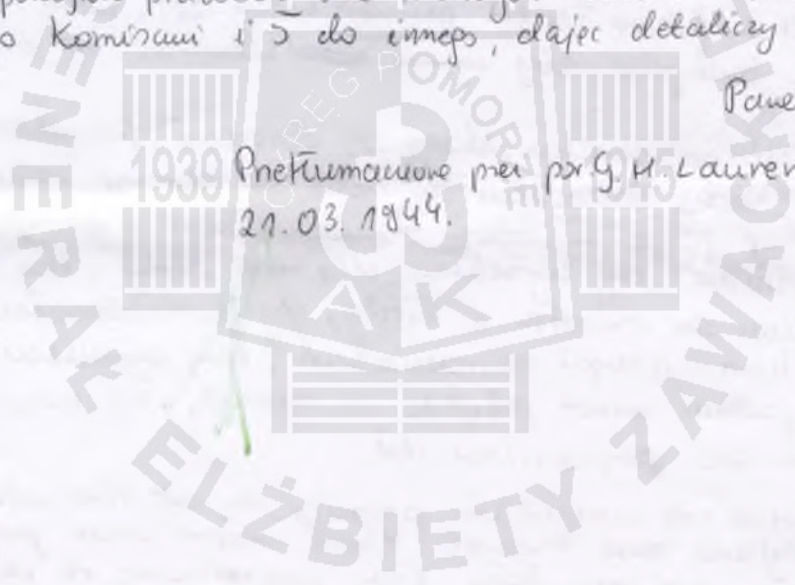
Udało się i nikt do nas nie strzelał mimo, że noc była jasna. O piątku
21.03.1943 wędliśmy do stodoły blisko szpitala Miejskiego i tam spędziliśmy
dwa dni: dostaliśmy ubrania od pana Rosińskiego, ul. Lipowa 7. Tam
Skontaktowaliśmy się z Polakami, którzy nas szukali i przez 13 dni
przenosili nas z miejsca na miejsce w nocy, a potem usaduli nas na
północ szwedzkiego okrętu "Syren".

W międzyczasie gestapo aresztowało pana Rosińskiego i jego żonę i wtedy przekonaliśmy
się, że w sumie może się udać, ale kłopot się nie stało. Mój przyjaciel Kwieciński
pryszedł do mnie i ^{poprosił mnie o uratowanie} ~~poprosił mnie o uratowanie~~ Rosińskiego ^{przez} ~~przez~~ do gestapo listu,
który miał być przekazany do Berlina.

Napisaliśmy dwa listy, jeden do dr. Wenediges w Gdaluisku, a drugi do
Schuppenhauera w Gdyni. motywując całe ^{ucieczkę} ~~ucieczkę~~ przedmiotem, że nikt nam nie
pomagał i że uciekła ucieka się, gdyż by to "Herz ... Ray", który dał nam
odwagę, że teraz jesteśmy w Berlinie i prosimy o spotkanie z Hitlerem, żebyśmy
dostali popieranie, aby spójniej pracować dla naszych ochotników i dla Endsiege.
Napisaliśmy 2 strony do Komisarii i 5 do innego, dając detaliczny opis zachowania
Schuppenhauera.

Paweł Rybicki

1939 Przekłamał przez pr. G. H. Laurence
21.03.1944.

Raport Polskie Gdynia Rybicki

13

Przebieg: Polskiego ~~obozu~~ ~~pracowników~~ cywilnego, ul. 25 stycznia 1899 w Rulowie.
Opisuje Gdynię 21 marca 1943, przybył do Wielkiej Brytanii 19 lutego 1946.

Informacje na dzień 21 marca 1943.

GESTAPO 1. Informator MJ-19(R.P.S)/2096 dodaje następujące rzeczy do wcześniejszego raportu.

SIA
OBSTUGI 2. Paras. 8-25 MJ-19(R.P.S)/2096 przedstawia listę osób pracujących w więzieniu i w biurach gdynińskiego gestapo. Niżej ta lista jest przedstawiona. Informator nie może dostarczyć szczegółów jakże jest dokładnie sited i ilość dostaw, ale sądzę, że poniższe listy przedstawia obraz obsługi w Gdyni oraz obowiązków poszczególnych osób.

KOMUNIKACJA
(ZACINOSZ) 3. Na szkicu piwnicy więziennej, dotyczącym do MJ-19(R.P.S)/2096, jest to polski obel tego oznaczonej „Telephone” który jest podobny „Hughes apparatus”. To jest polski dalekopis. Polacy nazywają często dalekopis „H. aparatem Hughesa”.

WIĘZIENIE
GESTAPO 4. Więźniowie byli szybko zatrudniani przez kochli oraz, rzadko przekraczający 3 tygodnie. Po przesłuchaniu w swojej sprawie byli od razu przekazywani do Schutzpolizei nr 1, na ul. Starej w Gdyni, albo do Golańska.

(ELE W WIĘZIENIU
GESTAPO 5. W każdej celi było ciemno, 2 plechy „palliare” na stole, stoły były nie poziom podłogi. W było całe umeblowanie, ale krzesła, ani inne osobiste rzeczy nie były dozwolone. Pieniądza, krawaty, pazury, klamry itd były więźniom zabierane.

KUCHNIA W WIĘZIENIU
GESTAPO 6. Dzienna rutyna więźniów:
7⁰⁰ - poranna
8-9³⁰ - do cel przyniesione jest przez Grenz jedzenie. Substytut kawy i suchy chleb.
12-13⁰⁰ - obiad przyniesiony przez Grenz do cel. Pół litra zupy, porcja powinna wynosić 1 litr.
16⁰⁰ - Grenz przynosi do cel substytut kawy i suchy chleb.
16³⁰ - samokawę dżemu i gaszenie światła

7. Światło daje elektryczne hubs nad dniami celi, które odświetla zarówno celi jak i korytarz.

8. Czasami więźniom pozwala się pracować w ogrodzie lub wykonywać inne obowiązki

9. Między 8 a 9³⁰ może skonytwać z pralni i latryny.

OSOBY. 10. Jako dodatek do raportu MJ-19(RPS)/2096, paras 8-25, informator daje listę osób pracujących w gestapo w Gdyni.

11. Polizeipraesident w Gdyni był dr Mueller, który przybył do Gdyni we wrześniu 1942 r. Mieszkał na ul. ks. Eugenne nr 12.

12. Dr Muller to człowiek ok 45-letni, o ogólnie tuams, ok 1.72 m wzrostu. Ma jasne włosy i białe no tuams. Nosi zielony mundur SCAP, w rauceh pult. por. ? / 13-41 → TABELA

42. Zona Grenze ma polski dle przypisał oficerowi Gestapo u wili ne
Freuerstrasse; dawiej malejpiej do polskiego komisarza Pstocznego.

43. Informator mówi, ze przyjezdz listy sprzezkiit najlepiej jak potrafi
Nie miał dostępu do posiedzezyd polwai i wyotluie informacje pochodzą
z jego obserwacji i spotniecia. Moge tu sie byc pewne bledy, lecz raczej
nie wielkie, ale u ratosci jest to dosc dshledawy obrze Gestapo i uierwia orca
osob tam pracujacyd.

Słpiciu informatora - B.
(Raupe)

Gestapo

1. Informator został aresztowany przez Gestapo 4 listopada 1940 roku, 28 kwietnia 1941 wysłano go do Gdyni do pracy w lokalnej (regionalnej) Kwaterze Głównej Gestapo. Uciekł 21 marca 1943 r.
2. Mimo że był więźniem jego obowiązki dawały mu namiastkę wolności. Jego obowiązkiem początkowo było ogrodnictwo , później został przydzielony do centralnego ogrzewania ,ponadto wykonywał różnie dodatkowe prace.
3. Dzięki temu miał możliwość uzyskiwać szczegółowe informacje o budynkach Gestapo i ich otoczeniu (zrobił, szkice, kopie które zostały dołączone)
4. Szkice te pokazują ,że gdańska Kwatera Główna Gestapo znajdowała się na Korzeniowskiego oraz układ piwnic , parteru i pierwszego piętra.
5. Kwatera Główna Gestapo w Gdańsku była poprzednio biurem pełnomocnictwa polskiego na Langgrten 27 i jest to główne biuro kontroli całej działalności Gestapo.
6. Kwatera Główna gestapo w Grudziądzu znajdowała się na Muchlenstrasse 19 ,i jest na Amtstrasse więzienie , które może pomieścić ok. 150 więźniów.
7. Informator podaje nazwiska następujących urzędników niemieckich , wraz ze szczegółami ich dotyczącymi , które były mu znane.

Tytuł, nazwisko, adres	Wiek i opis	Inne szczegóły
8.	Ok. 40 lat, wzrost ok 1,78 m jasne blond włosy, niebieskie oczy	Człowiek gestapo w Gdańsku na Longgarten 27 Lokował organizacje Gestapo na Pomorzu
9.tytuł i adres nieznany	Ok.35 lat wzrost ok. 1,67 m krępa budowa ciała ciemne blond włosy	Drugi w dowództwie Komandzie po Lenedige

Rybicki Paweł

Niedawno przybyły do Szwecji z Gdyni jest Paweł Rybicki , urodzony w 1899 roku, który ukończył siódmą klasę szkoły podstawowej i sześciu miesięczny kurs Tresury(?) w Grudziądzu . Od 1917 do maja 1919r. służył w 141 Niemieckim Regimencie Piechoty .Od

marca 1920 r. pracował na poczcie w Świeciu . Od 1922 do 1925 był strażnikiem granicznym . Od 1927 do 1930 pracował w urzędzie Lisewskiego a potem w Wydziale Finansów w Grudziądzu . W 1932 nie został zmobilizowany . W listopadzie 1940 r. został aresztowany w Grudziądzu przez Gestapo.

Rybicki to człowiek o niskim poziomie intelektualnym i jednocześnie ma bardzo przesadzone pojęcie o własnej ważności. Raczej typowy urzędnik cywilny niższego stopnia. Nosi wyraźne oznaki brutalnego traktowania , co potwierdzają jego relacje metodach Gestapo . Z drugiej strony sprawia wrażenie człowieka chorego umysłowo , co może być efektem brutalnych doświadczeni , ale też zbyt słabego kontrolowania swojej bujnej wyobraźni . Załączam kopie jego sprawozdania z pobytu w niemieckim obozie, sformułowanej w jego ojczystym języku , po poprawieniu najbardziej uderzających błędów.

Tego dnia Rybicki złożył raport Polskiemu poselstwu i angielskiemu, którym przedstawił sprawozdanie ze swoich doświadczeń .

Szef Wywiadu

Sprawozdanie z mojego aresztowania przez Gestapo , z pobytu w więzieniu i obozie koncentracyjnym.

4.II.1940 zostałem aresztowany przez dwóch komisarzy Gestapo z Kwatery Głównej w Berlinie , którzy dostali rozkaz likwidowania polskich organizacji w regionie Grudziądza . Przyjechali samochodem do mojego miejsca pracy w Kruppa, Świecie. Aresztowali mnie i przewieźli samochodem do Grudziądza do budynku Gestapo na Młynka 19 , gdzie zatrzymano dużą liczbę Polaków , kobiet i mężczyzn , a nawet dwóch katolickich Księży . Rozejrzałem się i stwierdziłem że była to sprawa likwidacji podziemnych organizacji wojskowych w okręgu Pomorza , a także w całej dawnej Polsce , niektórych tych organizacji byłem członkiem jakiś czas i uczestniczyłem w działaniach .

W obozie koncentracyjnym dowiedziałem się , iż zdrajcą był pewien sierżant z polskiej policji Czerniowa, pow. lipowski, który pracował jako kurier w naszej organizacji –między kwaterą główną organizacji w Toruniu i Kwaterą Główną w Warszawie.

Czerniowa
1/8

Wyżej wymieniony człowiek, Jędrzejewski zabrał dokumenty do Kwatery Głównej Gestapo w Lipnie , gdzie zostały sfotografowane co w konsekwencji doprowadziło do aresztowania nas [członków organizacji] Jędrzejewski trzymał za to 5000 marek Rzeszy i został przyjęty do Gestapo. 10 osób zostało aresztowanych w Warszawie i kilka osób w następujących miastach – Toruń, Lipno, Kutno , Czernili, Grudziądz , Chełmno , Brodnica , Świecie, Chojnice, Starogard , Tczew , Gdynia i Gdańsk.

Por. Piotrowski z Torunia , który był dyrektorem (głównodowodzącym) organizacji w Warszawie od razu został umieszczony w więzieniu w Grdziechu razem z kobietami związanymi z tą sprawą , podczas gdy Tuszowski , przybyła i Stremalan zostali zatrzymani w więzieniu Gestapo. Pozostali aresztowani po 36-godzinach , zostali wysłani do obozu w byłym budynku Caritasu , na ul. ....(brak tekstu) w Grudziądzu , gdzie aresztowani i internowani Polacy byli zmuszani do wykonywania różnych ćwiczeń wojskowych. Byliśmy bici kijami i gumowymi , do krwi i utraty przytomności , zabrano nam w brutalny sposób medaliony , różańce i książeczki do nabożeństwa. W czasie tych czynności Niemcy mówili , że „ to wszystko za wasze medaliony , które zaprowadziły nas tak daleko , ale teraz jesteście w naszych rękach i możemy z wami zrobić co chcemy.”

Kaczyński z Warszawy , zemdlął po tych ćwiczeniach i zmarł na dziedzińcu, Ja , razem z innymi , miałem wybite zęby , z mojej głowy twarzy i ust płynęła krew . Księża , Piotrowski i Niewiadomski byli szykanowani , wyśmiewano też nasze święte rytuały . Ponad 100 osób było umieszczonych w jednym pokoju - musieli spać razem , w ciasnocie, jedzenie było bardzo złe .poza tym byliśmy wykorzystywani do ciężkiej pracy nie wyłączając księży oficerów WP podobnie jak przedstawiciele inteligencji starszych mężczyzn i kobiet.

Dyrektorem Gestapo Leitstelle był wówczas Regierungsrat Dr. Vecehiger , komisarzem Dienststelle w Grudziądzu był Schracler , a dowodzącym obozu Hauptcharfur Her Rader , asystent ober Schonfelela , którzy razem ze strażnikami byli katami narodu polskiego.

Jednego dnia i nocy byliśmy kilka razy wyciągani z pokoi na dziedziniec i powrotem zaprowadzani do cel .kiedy ludzie przeciskali się przez wąskie drzwi i powstawały zatory byliśmy bici i kopani .W nocy mężczyźni byli nadzy wyciągani z cel .Byli wzywani na przesłuchania a po powrocie pokazywali obrażenia jakich doznali podczas przesłuchań .

Ja byłem przesłuchiwany trzy razy i okropnie mnie wtedy bito. Musiałem nawet zdejmować spodnie kiedy ober Schonfeler bił mnie po głowie i ciele końskim batem , aż osunąłem się na krzesło wtedy bił mnie po twarzy ,pokazywał mi świeżo wykopany grób przeznaczony dla mnie i straszył śmiercią , jeżeli nie wydam moich współpracowników.

Zostałem skonfrontowany z moim byłym przełożonym w tajnej organizacji z Torunia ,
Wiesławem Sremalem.) *Stremlan*

Nie przyznałem się i nie zdradziłem moich współpracowników i nikt z mojego powodu nie
został aresztowany.

Nie otrzymałem żadnych (remmeration?) za moje prace ,ale koszty podróży do Torunia
zostały zwrócone .Po czterech miesiącach pobytu w obozie Gestapo w Grudziądzu
zostałem przewieziony razem ze 100 innych ofiar samochodem do obozu koncentracyjnego
Stutthof. *Grudziądz*

Należy wspomnieć że podczas mojego pobytu w *lau* Grdziewiu 13.01.1941 uciekł Wiesław
Stremlan i zgodnie z zarządzeniem Gestapo w konsekwencji miano rozstrzelać 10 *u* Polaków
w tym także i mnie .Zostaliśmy wyznaczenia przez komisarza Schradera i umieszczeni w
ciemnym pomieszczeniu , gdzie spaliśmy na mokrej cementowej podłodze . Po 48
godzinach zostaliśmy wyprowadzeni na dziedziniec , gdzie mieliśmy być rozstrzelani ,
jednakże przyszedł komisarz Schracler i stwierdził że Stremlan uciekł z powodu nieuwagi
Gestapo i dlatego nie powinniśmy być rozstrzelani , taka zapadła formalna decyzja, jednak
jeszcze tego samego dnia w ciemnych celach zamknięto 13 oficerów.

Stutthof

Kiedy przybyliśmy do Stutthofu (10.03.1941), postawiono nas przy ogrodzeniu i nie
pozwolono położyć swoich rzeczy na ziemi , rozglądać się czy rozmawiać. Gdy takie
zachowanie zauważano strażnik SS bił nas kolbą karabinu lub kopał . I staliśmy tak przez 4
godziny, kiedy przyjechała grupa Schowfuhrerów i innych notabli dowództwa z Waffen
SS . Poprowadzili nasz do bloku nr 10 gdzie kazali nam położyć swoje rzeczy i wyjąć
wszystko z kieszeni .

Następnie ustawiano nas w rzędach pod ścianami , podczas gdy przechadzający strażnik
uderzał nas w głowy , tak że uderzaliśmy nosami o ściany.

W międzyczasie byliśmy wzywani alfabetycznie do środka baraku gdzie przeszukiwano
nasze rzeczy i sprawdzano personalia .

Przy wejściu do baraku stał zbir któremu musieliśmy składać raport po niemiecku. Bił
nas i kopał w twarz głowę .W baraku urządzono nam prawdziwy spektakl w stylu Nerona .
Zawieszono mnie pod sufitem i krzyczano: „ przyszły prezydent Grudziądza w wolnej
Polsce” kazali mi gwizdać ,a kiedy już nie mogłem opuścili mnie brutalnie na podłogę

.Wówczas polali mnie wodą i odzyskałem przytomność .Potem zapisali moje dane i przeszukali rzeczy.

Opuszczający barak mieli rany na całej głowie , zmltretowane twarze , oczy ,nosy sączyła się krew, głowy mieli czarne lub niebieskie.

Kiedy to wszystko działo się dalej zostaliśmy podzieleni na 10 osobowe grupy i zaprowadzono do łaźni tam kazano nam wszystko zdjąć a rzeczy rzucić w róg budynku . nasze rzeczy zostały zabrane a ubrania wzięte do dezynfekcji . nadzy weszliśmy do łaźni gdzie czekał na nas prysznic. Następnie wezwano nas do przedpokoju gdzie czekał na nas chemiczny (trestle?) przypominający konia. Wówczas Obersturmführer Waffen SS Reiger zwrócił się do nas po niemiecku : „Kiedy będziecie próbowali wzniecić bunt zostaniecie odpowiednio wyedukowani a część tej edukacji to 25 batów na gołe ciało po kąpieli .(...)

Człowiek o słabym charakterze lub przyzwyczajony do komfortowego życia , jak Np. major Orłowski, nie mógł tego znieść i zemdlał , wówczas został zanurzony w „koniu” zawleczony do łaźni .

Następnie zaprowadzono nas do baraków , pozwolono spać na materacach i dano jeden koc na dwoje. Było tam mnóstwo much i panował straszny chłód . ubrania musieliśmy powiesić na krzesłach . uniform, czapkę i bieliznę otrzymaliśmy w obozie , buty mieliśmy własne.

Dzienna rutyna w obozie była przerażająca , a jedzenie też było bardzo złe. W pracy i w każdym innym miejscu można było spodziewać się tortur i śmierci , nasze zdrowie było zniszczone.

Specjalne metody zabijania spisanych na liście Gestapo (tzw. niepisany wyrok) były następujące: Niemiec podchodził do grupy, gdzie znajdowała się wytypowana osoba, cała grupa była bita ale najbardziej ta wytypowana osoba , ofiarę tą bito mocniej aż upadła na ziemię , kopano ją po brzuchu , wrzucano do pobliskiej rzeki i topiono , mówiono wówczas : „nie chciał już żyć dłużej”. Kiedy w pobliżu nie było rzeki , bito go w głowę tak ,aż wypląną mózg.

Podobnie ludzi wykańczano w szpitalu byli topieni podczas kąpieli , byli bici pięściami w twarz i wpychani pod wodę . Zdrowe osoby miały rozkaz meldować się w szpitalu i miały obowiązek ten rozkaz wypełnić.

Żydzi byli zabijani w szczególny sposób – musieli wchodzić do betonowej rury od kanalizacji i kiedy pojawiali się na jej drugim końcu byli bici w głowę pałką i zabijani .Wiele osób zostało w ten sposób zabitych pośród nich mój przyjaciel z Grudziądza , Dr. Urbański

Na miejscu gdzie rąbano drewno został zabity niemiecki dziennikarz który pisał artykuły faworyzujące Hiszpańskich komunistów.

Ciała transportowano na cmentarz na gdańskiej zaspie .Teraz znajduje się tam krematorium do spalania zwłok z obozu koncentracyjnego , których liczba sięga 25000, a tempo zgonów jest znaczne.

Formalnie komendantem obozu był Obergruppenfuhrer Panli , który miał w Orłowie wille – prywatną rezydencje .

W obozie Stutthof były reprezentowane wszystkie zawody i wykonywano wszystkie możliwe rodzaje prac .Poza tym ludzie pracowali w różnych kolumnach poza obozem, Np. w Schiban Werft Eling - Danzig , przy pracach leśnych , kamieniarskich w Greuzdorf w Militarzengungsamt w Zugfuhr , wykonywano różne prace takie jak: budowa dróg , budynków , prace na roli , w ogrodzie , czasami dla wysokich dygnitarzy Gestapo.

Podczas mojego pobytu w Stutthofie miałem okazje poznać wiele osób , Np. komisarza Rządu w Gdyni , „Sokoła” i „Rusinkę” dowódcę kasztelana Broniewskiego, ojca Szulca, dr Gabryela ,dr Jasińskiego , dr Mirona , inż. Janickiego , inż. Kowalskiego , porucznika saperów inż. Orłowskiego , mjr Orłowskiego , por Mazdfa , Szmeltera i innych. Z tego co wiem co wiem , to doktor Miron był lekarzem w Stutthofie.

24.04.1941. Zostałem wysłany do komanda jako ogrodnik. Zostałem zmuszony podpisania deklaracji , że nie powtórzę , pod groźbą śmierci , tego co usłyszałem i widziałem w Stutthofie. Następnie zostałem zabrany do Gestapo Leitstelle w Gdańsku.

Razem ze mną jechało 6 trumien z ciałami moich kolegów , którzy mieli być pochowani na cmentarzu na zaspie w Gdańsku

Kiedy w gdańskim biurze Gestapo kazano mi usiąść zemdlałem . Zauważył to oficer dyżurny i zaczął mnie pocieszać po niemiecku , mówiąc że powinienem się cieszyć że wydostałem się z piekła Stutthofu i teraz będę otrzymywał lepsze jedzenie i będą mnie lepiej traktować . ale polegając na własnych doświadczeniach z Gestapo w Grudziądzu pozostałem przygnębiony .

Jednak myliłem się .Od razu zostałem wysłany do innych kolegów w Arbeits -Komando w piwnicach Gestapo , gdzie zostałem bardzo serdecznie przyjęty przez inżyniera Stanisława Szamańskiego , z uniwersytetu Wileńskiego, który był tam trzymany jako zakładnik i powiedział on do mnie : „Nie bój się kolego , chowamy się tu jak Daniel w jaskini lwa” .Dał mi coś do zjedzenia i rozmawialiśmy o naszym nieszczęściu.

Potem poznałem innych : Tyleski – były organista i dyrektor śpiewu z Gdańska, Labuda Szymański, Jarnicki , Gunera i Olreski .Ci dwaj ostatni uciekli , byli oni mechanikami w lotnictwie , i z tego co wiem służą teraz w Polskich Siłach Zbrojnych .

Gestapo w Gdyni

Ja, jako wyznaczony na ogrodnika dla Regierungstrata Wolfa,, dyrektora Danzing Gestapo Leitstelle, zostałem przez niego wysłany do posiadłości w Gdyni, usytuowanej na włościach konsula Dr Korzona przed wojną znajdował się szwedzki konsulat, hiszpański wice-konsulat i biuro firmy „Polska-Rob”- to jest na Kamiennej Górze, na ul.Korzeniowskiego, gdzie obecnie pomiędzy „śmieciami” Gestapo obok wcześniejszych konsulatów. Polska, Szwedzka i Hiszpańska flaga zostały zdarte. To samo stało się z flagami kościelnymi i papieskimi.

Z Gdańska zostałem zabrany przez kierowcę gestapo, Scherführera Breitfelda, który był rzekomo byłym polskim obywatelem z Gdyni; w stosunku do mnie zachowywał się bardzo źle.

Szefem gestapo (w Gdyni) był komisarz Volkman, Gdańszczanin (obecnie zastąpiony przez K.K.Schuppeulauer (?) z Berlina, wielkiego wroga Polaków) .

Jego zastępcy: Obershirmführer- Obersekretär Stuthofu

Obershirmführer Fischer.

Personel składał się z :

Obersekretär-Sturmführer Teufel

Obersekretär-Sturmführer Drews

Obersekretär-Sturmführer Schmidt

Obersekretär-Sturmführer Dabes(?)

Obersekretär-Sturmführer Anderson-Tudrowski

Oberassistent Scherer

Oberassistent Neuman

Oberassistent Fleischman

Oberassistent Bernke(?)
 Oberassistent Lunser
 Oberassistent Rederer
 Oberassistent Stromhof
 Oberassistent Kołakowski
 Oberassistent Schule
 Oberassistent Sauder
 Oberassistent Solenz
 Oberassistent Grusteidel
 Assistent Baurle

Fotograf i polski tłumacz- Raulin (poprzednio fotograf polskiego wywiadu w Gdyni)

Klom

Weber?

Beitz

Zoli

Strażnik (nadzorca) więzienia Gestapo Gruz

Brussow- zajmował się sprawami zatrudnienia

Kruczyńska- Volksdeutsch, była bardzo „szkodliwa” dla Polaków, jedna z niewielu zatrudnionych tam kobiet

Mimo, że wszyscy Niemcy zachowywali się tak samo, gdy torturowali Polaków, to ci niżej wymienieni zasługują na specjalną wzmiankę:

Teufel, Rederer, Klau, Fischer, Labes, Fleischman, Renke.

Praca mi przydzielona obejmowała zajmowanie się ogrodnictwem, centralnym ogrzewaniem itp. W ciągu dnia pracowałem wolny między gestapowcami, sam w ogrodzie, ale nie wolno mi było wychodzić do miast czy na ulice. Od 17 byłem zamykany w celi. Moje jedzenie było złe i niewystarczające, podobnie jak innych więźniów. Traktowano nas bardzo źle. Wiele razy byłem bity bez powodu, do takiego stopnia, że sami gestapowcy wstydzili się mnie pokazać ludziom i trzymali mnie kilka dni w celi.

Poza tym, za każdym razem kiedy mijaliśmy cele więźniowie błagali mnie bym dał znać ich bliskim oraz bym dał więźniom jedzenie, picie i papierosy. Wszystkie te czynności były

surowo zabronione i prawie niemożliwe do przeprowadzenia. Niemniej jednak robiłem to ryzykując własnym życiem. Brałem adresy i listy i potajemnie wymykałem się do miasta chcąc zyskać zaufanie osób, które pomagały mi nieść pomoc i pocieszenie polskim więźniom. Często mogłem wykonywać te zadania mury, ogrodzenia i tereny ogrodzone, aby to zrobić musiałem zawrzeć znajomość z przekupnym strażnikiem w budynku, który miał szyby ze wszystkich stron, tak by łatwo było wszystkich obserwować. Wiele razy byłem podejrzewany i bity, karano mnie 5 dniami ścisłego aresztu 10 uderzeniami w pośladki.

Wiele osób doświadczyło mojej uprzejmości i często byli mi wdzięczni po wypuszczeniu do domu, dając możliwość łatwiejszego pomagania aresztowanym Polakom. W ciągu 23 – miesięcy pobytu w kwaterze gestapo w Gdyni było tam wiele aresztowanych. Niemcy aresztowali ludzi praktycznie za nic, najczęściej bazowali na niepełnosprawnych płotkach, z tego powodu ludzie byli wysyłani do Stuthofu.

Osoby oskarżone o współpracę z polskim podziemiem miały prawdziwego pecha; były skute kajdankami i przywiązywane do murów w swoich celach – tak że nie mogły się dusić, usiąść czy wstać. Nie mogli chodzić do ubikacji – więźniowie bili się nawzajem. Musiałem ich wyprowadzić z celi i myć, a nawet pomagać przy załatwianiu potrzeb fizjologicznych, gdyż nie mieli na to siły.

Kiedy prowadzono ich na przesłuchania byli okropnie bici często w piwnicy w mojej obecności. Byli bici do utraty przytomności, masakrowani, a ich krewni byli kaleczeni biciem celem wydobycia od nich adresów ich przyjaciół, członków organizacji i pomocników. To przymusowe przyznanie się do winy powodowało kolejne aresztowania.

Te rzeczy działy się głównie w nocy we wszystkich samochodach Gestapo w Gdyni i Gdańsku, który cały czas był w akcji podobnie jak wszyscy SS – mani.

Aresztowani byli przekazywani czasami do Gdańska, Warszawy a czasami do Berlina. Kiedy Gestapo zwiększyło działalność powołano takie placówki w Berlinie i Szczecinie. Działalność ta była koordynowana przez szefa policji kryminalnej Lugena i komisarza Gestapo w Gdańsku Leina oraz komisarza Kunca, a także innych, których nazwisk nie znam. Pamiętam jeszcze nazwisko Laske Neumann. Stali mężczyźni i kobiety nie byli oszczędzani. Pewnego dnia p. Rotecko z Gdyni, była nauczycielka zemdłała. Ja razem z moim kolegą Stanisławem

Babisiem ocuciliśmy ją i nakarmiliśmy, wtedy ona ze łzami w oczach zaczęła całować moje ręce z wdzięczności, że znalazła wsparcie i pomoc w innych polskich oficerach.

W owym czasie pomogliśmy p. Marcinkowskiej i p. Hasel z Ołowa. p. Hasel została skuta łańcuchem i zakneblowana. Daliśmy jej wody i nakarmiliśmy chlebem oraz owocami z ogrodu Gestapo. 75 – letni p. Nielegolewski z Gdyni także nam pomagał i jedząc płakał i powiedział – przez całe moje życie nigdy tak długo nie stałem gapiąc się w ścianę jak w tarczę od rana do późnej nocy.

Wszystko musiało być robione potajemnie – wzajemna pomoc jak i ustalenie nazwisk więźniów. Te przesłuchania często kończyły się śmiercią lub okaleczeniem. Ja razem z moim kolegą Babisiem wynosiliśmy ciała do samochodu, który transportował je do Gdańska, a potem do krematorium w Stutthofie.

Była jedna sprawa agenta Scret Service, który wpadł w ręce Gestapo w wyniku donosu. Ten człowiek prawdopodobnie znał ich metody przesłuchania, dlatego postanowił pozbawić się życia i wziąć truciznę bez wiedzy Gestapo, kiedy go aresztowano. Zakuli go w łańcuch i umieścili w ciemnej celi, trucizna zaczęła działać i zemdlał przewracając się na węzeł centralnego ogrzewania w wyniku czego rozbił sobie głowę na lewym okiem. Kiedy został wprowadzony był już bardzo słaby, został posadzony na krzesło i bity biczem i „upominany”. „Ty psie nie udawaj”. Zaczął się trząść i wyzionął ducha. Takie działanie nie było w guście dyrektorowi policji niemieckiej i strasznie przepraszał swoich podwładnych za nieudolne prowadzenie śledztwa; miał nadzieję miał nadzieję wyciągnąć od Polaka albo trafić na ślad jakiejś organizacji zajmującej się sabotażem.

Jednak nie porzucił swoich zamiarów. Rozkazał fotografowi policji kryminalnej przybyć natychmiast i zrobić pamiątkowe zdjęcie agenta, który miał wyglądać jakby był żywy. Wielu Polaków z różnych instytucji miało być aresztowanych i miano im przekazywać te zdjęcia jako tego, który ich skompromitował.

Obszerni²
H.

Stanisław Babisz i ja musieliśmy zanieść martwego mężczyznę do pokoju, posadzić go na krzesło za biurkiem i przywiązać do krzesła, otworzyć mu oczy i podeprzeć powieki zapalkami, a potem został sfotografowany w odpowiednim świetle. Następnie zdjęcie zostało zrobione na podłodze tak, aby wyglądało jakby martwy przechadzał się po chodniku. Następnie zdjęto odciski palców agenta. Potem zanieśliśmy go do grobu, a następnego dnia załadowaliśmy jego ciało do samochodu. Został zabrany z Gdyni do Gdańska, gdzie miały

być wykonane testy w laboratorium, aby ustalić rodzaj trucizny. Potem jego ciało zostało wysłane do krematorium w Stutthofie.

Ten agent doskonale mówił po polsku i posiadał trzy srebrne medaliki Maryi Dziewicy zawsze ze złoty łańcuszkiem, a także złoty zegarek, które to rzeczy zostały mu odebrane przez Gestapo w Gdyni.

Należy wspomnieć, że podczas jednego z przesłuchań doprowadzony bólem do szaleństwa mężczyzna wyskoczył przez zamknięte okno do ogrodu. Miał skute kajdankami ręce i pokaleczoną od szkła głowę, ale zdołał przeskoczyć przez ogrodzenie i uciec przez pole. W czasie pościgu zemdlął z powodu utraty krwi i wyczerpania i został powrotem zawleczony do więzienia Gestapo. Kiedy go przyprowadzili dowiedziałem się od niego, że nazywa się Wit i mieszka w Gdańsku przy ul. Pomorskiej 44 i prosił mnie abym zawiadomił jego żonę. Zarzekał się, że jest niewinny, że został oskarżony o przynależność do polskiej organizacji. Skuty kajdankami został przetransportowany do Gdańska.

Wit
B.

Wiele osób zostało aresztowanych właśnie na takiej podstawie. Oto najważniejsze sprawy: inżyniera Kulbickiego z Gdyni związanego ze sprawą Kuli, kapitana statku Stachurskiego i dwóch braci Szlebracikowskich, którzy zostali zabici w więzieniu w Warszawie. Kapitan Sporny zginął w obozie St sztuthof. W sprawie Wojciechowskiego Stefan Hensel; jego matka i inni stracili życie. Także związani ze sprawą Kopczyńskiego wiele osób znalazło się w Sztuthoffie.

Podczas mojego pobytu w gdańskim Gestapo jednym z aresztowanych był kpt. Graczyk – były, polski kapitan policji w powiecie Harskim, który został przewieziony z oflagu. Innym aresztowanym był porucznik Kowalski były dyrektor szkoły w Wejherowie. Pierwszy mężczyzna został oskarżony o lekceważenie śledztwa dotyczącego cierpień miejscowych Niemców, on potrafił przedstawić satysfakcjonujące wytłumaczenie. Kowalski natomiast został skazany na dwa lata ciężkiego obozu koncentracyjnego. Komisarz Graczyk był namawiany do zostania Volksdeutschem, aby mógł zostać niemieckim oficerem, gdyż urodził się na dawnym niemieckim terytorium i dobrze mówił po niemiecku. W mojej obecności zadeklarował: „W moich żyłach płynie krew polska a ponad to żono pochodzi z Kongresówki. Mam dzieci i nie obchodzi mnie co się stanie później, ale teraz proszę mnie odesłać do oflagu. I został odesłany do oflagu. Asystowałem mu i osobą zamieszany w jego sprawę komunikowałem się, zaopatrywałem ich w jedzenie, owoce i papierosy. Dawałem i nawet kwiaty z ogródka i pocieszałem najlepiej jak tylko mogłem.

W więzieniu w Gdyni przetrzymywano Lewandowskiego (zmarł) jego żonę i córkę, a Labudę, trocha, szubryka, którzy po dręczeniu w Gdyni i Stutthofie został skazany na śmierć specjalny trybunał w Gdańsku za ukywanie broni.

Asystowałem wśród Polaków. Współoficerom organizowanym przy Zaworskim – księgowego, który był z nami i Krzemińskiego, który był długo w Stutchowie i Klemensa Rosińskiego.

Przez moje słowa, czyny i umiejętności oszukiwałem Gestapo. Często zyskiwałem zaufanie wyższych urzędników gierumgard dr Weudieger zwykł zawierać mnie samochodem do swojego mieszkania w Gdańsku, gdzie zajmowałem się drukami firmowymi. Często skarżyłem się na jego pochwały, że źle traktuje mnie i innych współwięźniów, ale nie przyniosło to większego efektu.

Zdawałem sobie sprawę, że powinienem uciec, kiedy Gestapowcy przestaną tolerować mnie żywego, gdyż za dużo wiedziałem o ich skandalicznych zachowaniach, z czego wszystkiego nie mogę opisać.

Dostałem pozwolenie na otrzymanie paczek z domu i na utrzymywanie kontaktów z moją rodziną, co przyniosło mi wiele ulgi. Dostałem takie możliwości odwiedzenia mnie przez rodzinę i mogłem nawet wyjść na miasto w bitej okolicy, kiedy przyjechała moja żona pozwolono mi zostać na noc z przyjaciółmi w Witaminie. W lutym 1943 przyznano mi 12 dni, które mogłem spędzić bez rodziny w Grudziądzu. Wszystko to było rezultatem prośby, którą skierowałem do dr Weutgiera i moją dobrą pracą.

Zdołałem zorganizować moich ludzi w Gdyni, którzy byli gotowi, kiedy nadejdzie odpowiedni moment, dołączyć do mnie i Stanisława Barbisa przy aresztowaniu całego personelu Gestapo w Gdyni i uratowaniu dokumentów od zniszczeń.

Forster puścił w obieg obowiązkowy „Eindeutschung” Polaków, stwierdzający, że Polacy powinni być przyprowadzeni grupami do Gestapo i zmuszeni siłą do podpisania deklaracji. To było często robione. The Mahubus? Bronili się twierdząc, że są ani Polakami ani Niemcami, ale Kaszubami, zlej zostali kategorycznie poinformowani, że teraz nie ma Kaszubów tylko są Polacy i Niemcy. Niemcy są wolni podczas gdy Polacy idą do więzień i obozów koncentracyjnych.

20 Kaszubów, których zostało poddanych brutalnym i długotrwałym naciska, 19 podpisało „Eindeutschung”, a jednak wróciły do więzienia deklaracje, że on zawsze był Polakiem. Ten mężczyzna miał ponad 50 lat i był ojcem wielu dzieci, będących wielce podobnych; z

pewnością był to Jan Stolc z Gaudelina pow. Kartuzy; został wysłany do Gdańska a potem do Stuthofu.

Powyższe okoliczności zmusiły mnie do ucieczki razem z towarzyszem niewoli – Stanisławem Babisiem.

Komisarz Volkman został przeniesiony z Gdyni na inne stanowisko. Razem ze swoim zastępcą Szoferem i Oberhetarem i Fischerem zda ł sobie sprawę, że Niemcy przeciągają wojnę; starali się być dla mnie bardziej przystępni mając nadzieję, że kiedy Polska odzyska wolność, będą dawać dowód w ich imieniu, a nawet jedzenie i papierosy.

Volkmana zastąpiono Komisarzem Schupperhauerem z berlińskiej policji kryminalnej. Dał się przekonać przez najbardziej podłych morderców: Trufla i Redera, który zabił Wiśniewskiego kopiąc go w głowę , tak, że wypłynął mózg, że jestem Polskim szpiegiem i mogę zdradzić wszystkie tajemnice.

Od razu zlikwidował wszystkie nasze przywileje. Koszałka został aresztowany razem ze swoim kuzynem i zwrócił się do mnie z zapytaniem czy byłoby możliwe otrmywanie paczek – odpowiedziałem „tak”.

Powiedziałem: „ w takim razie skontaktuj się z moją córką, która wysyła paczki jeńców wojennych w imieniu Międzynarodowego Czerwonego Krzyża za co odpowiedzialne jest biuro żony generała Bartkowskiego, ona prześle ci paczki i będziesz miał coś do jedzenia.” Wziąłem adres i napisałem do Agnes Koszulki w Rebrenicy, poczta Gowedliku pow. Kartuzy. Poprosiłem je o pomoc także dla mojej rodziny w Grudziądzu.

Tydzień później wysłałem dwie paczki dla Babiska i dla mnie. Paczki nie zostały nam wydane i powiedziano, że będą one przeznaczone dla aresztowanych, którzy nie sprzeciwiali się ich dostać i spodziewano się, że my je potajemnie mu dostarczymy. Komasin zaczął prowadzić śledztwo i przesłuchania, które atakowały nas dwóch jak i resztę aresztowanych, których było około 20. Sturfurner Teufel został wysłany do domu Koszałki gdzie prowadzono przesłuchanie i gdzie odnaleziono mój list.

Zostałem wezwany do komisariatu i byłem przesłuchiwany w różnych sprawach. Zostałem poinformowany, że zostanę zamknięty w ciemnej celi, gdzie mam wszystko przemyśleć i potem znowu będę przesłuchiwany przez oficerów.

Zostałem zabrany do ciemnej celi, gdzie dostałem jedzenie i picie przez 24 godziny po tym czasie otrzymałem szklankę wody i kawałek czarnego chleba, w tych warunkach byłem

Handwritten notes and marks on the right side of the page, including a large closing parenthesis and a question mark.

trzymany prze 5 dni. Potem Stumfuhrer Teufel przeniósł mnie o 22.00 kiedy tylko on i komisarz byli w budynku, aby wzbudzić we mnie strach.

Potem kazano mi usiąść na stołku, który się obracał, poczułem zawroty głowy i upadłem na podłogę. Kiedy doszedłem do siebie kazano mi mówić prawdę i wypytywali mnie o moją pracę i mój dwuletni pobyt w Gestapo w Gdyni: jaki miałem kontakt z więźniami, czy wnosilem dla nich listy, czy pomagałem im w komunikacji czy wychodziłem do miasta i kiedy, czy kontaktowałem się tam z ludźmi, jeśli tak to z iloma i o czym rozmawialiśmy, czy wyjawilem tajemnice gestapo; tożsamość więźniów pod czas mojego pobytu w mieście, czy odwiedziłem rodziny aresztowanych i czy im coś przynosiłem. *itd*

wymijając
Odpowiadałem *ujmując* na wszystkie pytania, aby nie zaszkodzić żadnemu z więzionych Polaków. Pytano mnie nawet skąd mam papierosy i pieniądze. Byłem bity po twarzy, moje oczy były tak posiniaczone, że do tej pory są czarne.

Potem zostałem poinformowany, że komuniści nie życzą sobie abym, jako polski uczeń przebywał w innych miejscach i że wszystko zostanie sprawdzone.

Miałem być zastąpiony przez niemieckiego ogrodnika i z powrotem znaleźć się w Sztuthoffie. Potem zostałem zabrany do celi i powiedziano mi, że od tej pory będę dostawał takie samo jedzenie i że nie będę pracował aż z Gdańska przyjdzie decyzja.

Jednak, aby dostać możliwość zobaczenia się z Babisem powiedział, że wszystkie zasadzone warzywa i cebulki kwiatowe zostaną zniszczone. Wtedy komisarz wezwał Babisia i kazał się zaznajomić ze sposobami pielęgnacji roślin, a Babiś miał plan ucieczki.

W następną niedzielę bawisz zrobił wytrych i narzędzia ślusarskie do swojej celi. W niedzielę w nocy otworzy najpierw swoją celę a potem wykręcił śruby mojej, ponieważ zamek patentowy nie dał się otworzyć wytrychem.

Wywarzyłem drzwi w tym momencie ktoś zaczął gwizdać i krzyżeć „ktoś schodzi”.

Musieliśmy się wczoraj jeszcze bardziej śpieszyć i tworzyliśmy jeszcze trzy dni z normalnymi zamkami, przeżyliśmy(...)

Udało się i nikt do nas nie strzelał, mimo że noc była jasna. O północy 21.03.1943 wróciliśmy do szkoły blisko szpitala miejskiego i tam spędziliśmy dwa dni, dostaliśmy ubrania od pana Rosińskiego – ul. Lipska 7. Tam skontaktowaliśmy się z Polakami, którzy nas szukali i przez trzynaście dni przenosili nas z miejsca na miejsce, w nocy, a potem wsadzono nas na pokład szwedzkiego okrętu „Syrena”.

W międzyczasie Gestapo aresztowało pana Rosińskiego i jego żonę i wtedy przekonaliśmy się, że wszystko może się wydać, ale tak się nie stało. Mój przyjaciel Kmiecinski przyszedł do mnie i poprosił mnie o zabranie Rosińskiego przez wysłanie do Gestapo listu, który miał być przekazany do Berlina.

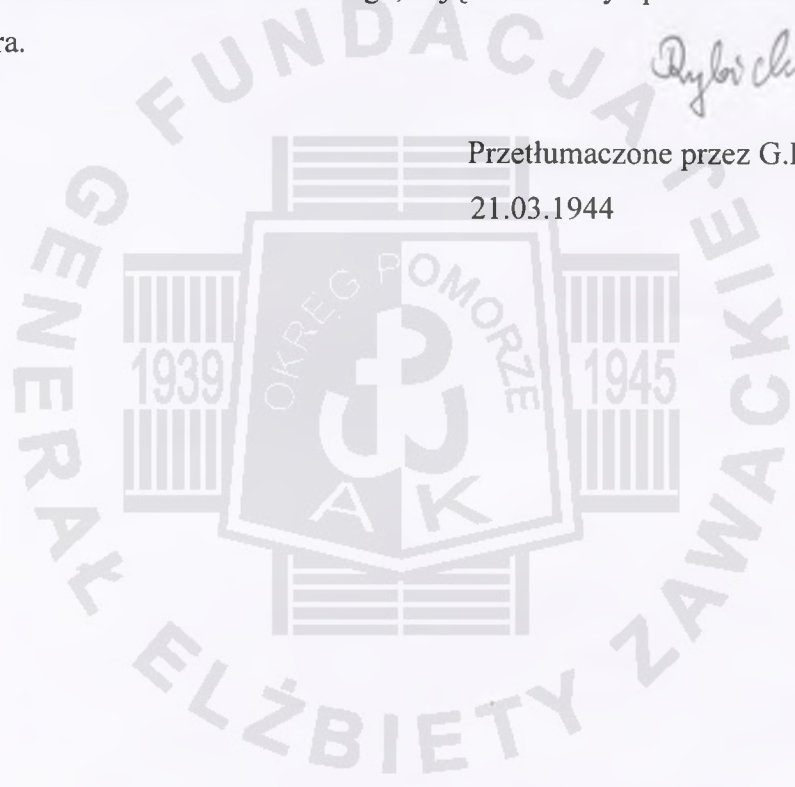
Napisałem dwa listy: jeden do dr Weneckiego z Gdańska, a drugi do Schuppenhauera w Gdyni, motywując całą ucieczkę, powiedziałem, że nikt nam nie pomógł i że ucieczka się nie udała, gdyż był to „Her...Day”, który dał nam odwagę, że teraz jesteśmy w Berlinie i prosimy o spotkanie z Witesem żebyśmy dostali papiery, aby spokojnie pracować dla naszych rodzin i dla Endsieg.

Napisałem 2 stron do komisarza i 5 do innego, dając detaliczny opis zachowania Schuppenhauera.

Dyblowski Paweł

Przetłumaczone przez G.H Laurencje

21.03.1944

Raport Polska Gdynia

Przesłuchanie: Polskiego pracownika cywilnego, ur. 25 stycznia 1988 w Ulewie. Opuścił Gdynię 21 marca 1943, przybył do Wielkiej Brytanii 19 lutego 1944.

Informacje na dzień 21 marca 1943

GESTAPO

1. Informator MJ – 19 (R.P.S)/2096 dodał następujące rzeczy do wcześniejszego raportu.

SIŁA OBSŁUGI

2. Paras 8-25 MJ-19 (R.P.S)/2096 przedstawił listę osób pracujących w więzieniu i biurach gdyńskiego Gestapo. Niżej ta lista jest przedstawiona. Informator nie może dokładnie stwierdzić jaka jest dokładna siła i ilość obsługi, ale sądzi, że poniższa lista przedstawia obraz obsługi w Gdyni oraz obowiązki poszczególnych osób.

KOMUNIKACJA (Łączność)

3. Na szkicu piwnicy więziennej, dołączonym do MJ-19(R.P.S)/2096, jest to pokój obok tego oznaczonego „Telephone”, który jest podpisany „Hughes apparatus”. To jest pokój dalekopisu. Polacy nazywają często dalekopis „aparatem Hughesa”.

WIĘZIENIE GESTAPO

4. Więźniowie byli zwykle zatrzymywani przez krótki czas, rzadko przekraczający 3 tygodnie. Po przesłuchaniu w swojej sprawie byli od razu przekazywani do Schutzplizei nr 1, na ul. Starej w Gdyni, albo do Gdańska.

CELE W WIĘZIENIU GESTAPO

5. W każdej celi było wiadro, 2 pledy „palliasse” na stołach, stopę wyżej niż poziom podłogi. To było całe umeblowanie, ani książki, ani inne osobiste rzeczy nie były dozwolone. Pieniądze, krawaty, paski, klamry itd. były więźniom zabierane.

RUTYNA W WIĘZIENIU GESTAPO

6. Dzienna rutyna więźniów

8.00 – pobudka

9-9.30 – do cel przynoszone jest przez Grenza jedzenie.

Substytut kawy i suchy chleb.

12-13.00 – obiad przynoszony przez Grenza do cel. Pół litra zupy, porcja powinna wynosić 1 litr.

16.00 – Grenz przynosi do cel substytut kawy i suchy chleb.

16.30 – zamykanie drzwi i gaszenie światła

7. Światło daje elektryczne „hulbs” nad drzwiami celi, które oświetlają zarówno cele jak i korytarz.
8. Czasami więźniom pozwolono pracować w ogrodzie lub wykonywać inne obowiązki.
9. Między 8 a 9.30 mogą skorzystać z pralni i latryn.

OSOBY

10. Jako dodatek do raportu MJ-19(RPS)/2096 par. 8-25, informator dał listę osób pracujących w Gestapo w Gdyni.
11. Polizeipraesident w Gdyni był dr Mueller, który przybył z Gdańska we wrześniu 1942 r. Mieszkał na ul. ks. Eugenlicza nr 12.
12. Dr Muller to człowiek ok. 45-letni, o okrągłej twarzy, ok. 1.72 m wzrostu. Ma jasne włosy i bliznę na twarzy. Nosił zielony mundur SCMUP z rauhe pułk. por.?

13-41 -> TABELA

42. Żona Grenza ma pokój dla przyjezdnych oficerów Gestapo w willi na Freusentrame: dawniej należącej do polskiego komisarza Potockiego.
43. Informator mówił, że powyższą listę sporządził najlepiej jak potrafił. Nie miał dostępu do poszczególnych pokoi i wszystkie informacje pochodzą z jego obserwacji i spostrzeżeń. Mogą tu się kryć pewne błędy, leci raczej niewielkie, ale w całości jest to dość dokładny obraz Gestapo i więźnia oraz osób tam pracujących.

Stopień informatora – B
(Raucja)

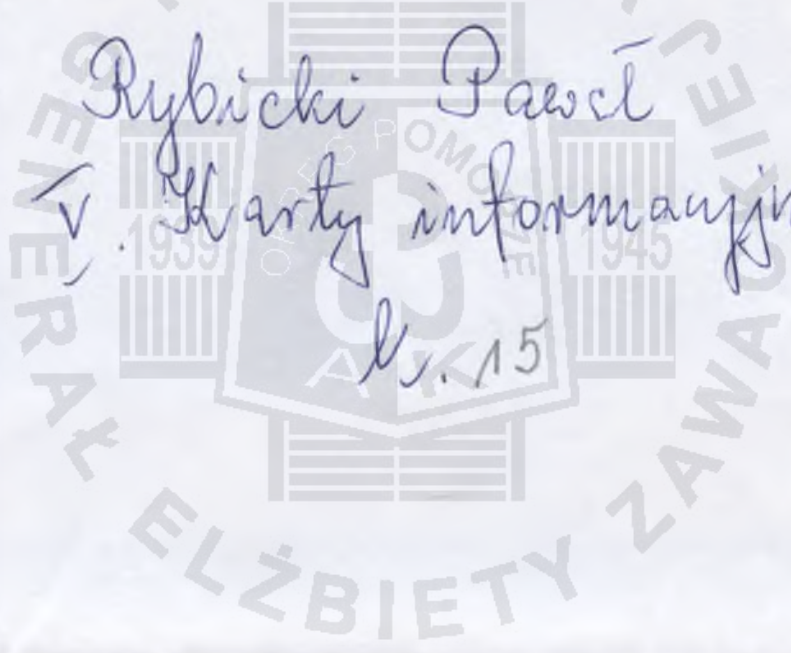
Ti. N.: 1381/225 4 Tom.

Grudziądz

Rybicki Paweł

Warty informacyjne

Nr. 15

Rybicki Paweł

Grudziądz
KOP

Komendant komendy KOP w Grudziądzu
Arentowem w Tomnie 3. XI. 1940r.

A. Geniarowski, "Genera..." str. 84, 90

K. Wójcik / str. 34

5/

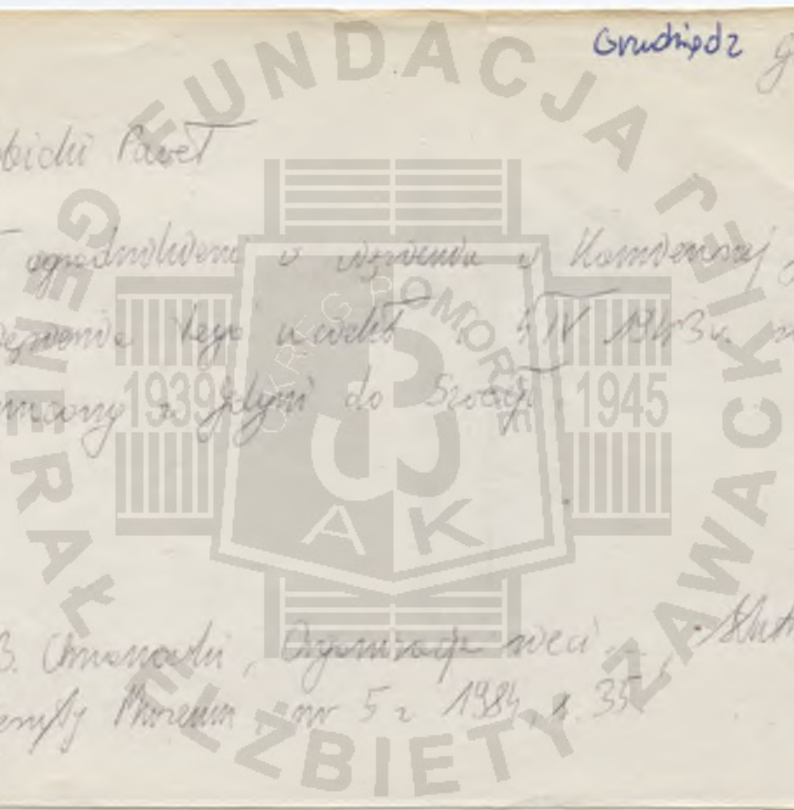
Grudziądz Gdynia
PAP 2

Rybiński Paweł

Był odpowiedzialny w imieniu w Komendancji Górze.
Z wyjątkiem tego w całości 4 IV 1939 w całości
przepracowywał 1939 Gdynia do 5 września 1945

B. Urzędniczy, Organizacja w całości
Zemsty Pionierów, nr 5 z 1984, s. 35

MLJ 7-35

Grudzień 1945
Gdynia
Wieczni 3

Rybicki Paweł

Zbięty z kręziem na Kamienną
Górze; 4.04. 1945. wraz z kreimi
tanieciami wrócił do Szwajc

rod. T. i tancielki L., insp Gdynia,
I/1

JMM-95

a

Rybicki Paweł

Grodziódz
KOP 4

Komendant komirki Komendy
Obrońców Polski w Grodziódzu; aresztowa-
wany w X^m 1940 r. → Stutthof

zob: Klatt J., O powstaniach wielkopolskich
w Grodziódzu 1920-1936, Goleńsk,
2000 str. 17

442.111.101

Ludwig
KOP

Wybicki Komandy
Pawel Komendant
Obrońców Polskiej i Grudziądzu
1945

Cieszanowski ul. 409 (90)

Gondriopolz

Rybički Pawet

Kundt PAT ne Gondriopolz

[more to ^{paper} ~~Frankfurter~~ pr. Rybak', Kundt obrach
2021 An Gondriopolz - 22]

Madeit do Suezji 6 1993, na Stolka 5/5u Ingrena".

Byt 0 Ska Mchka skad prelizicno go na ka-
mienag Gye do postepo, adie pralvat jako
opredku 4- Pahn: aut. Schmander, Orgaditayig

Ko Ciichainodni stu 90 1100 pralvat-

2/

Grudziądz KOP

RYBICKI PAWEŁ

7

- 1/ Utworzył komórkę KOP w Grudziądzu (utworzonej do końca 1939r.).
- 2/ Aresztowany 3.XI.1940 r. w Toruniu, podobnie jak ca inni członkowie KOP.

Źr.: A. Gościński, Insp. KOP, [w:] Walka i podziemna..., s. 293,
MG 194 299.

A

gminizda 8
Komenda Obr. Polki

- RYBICKI PALIET

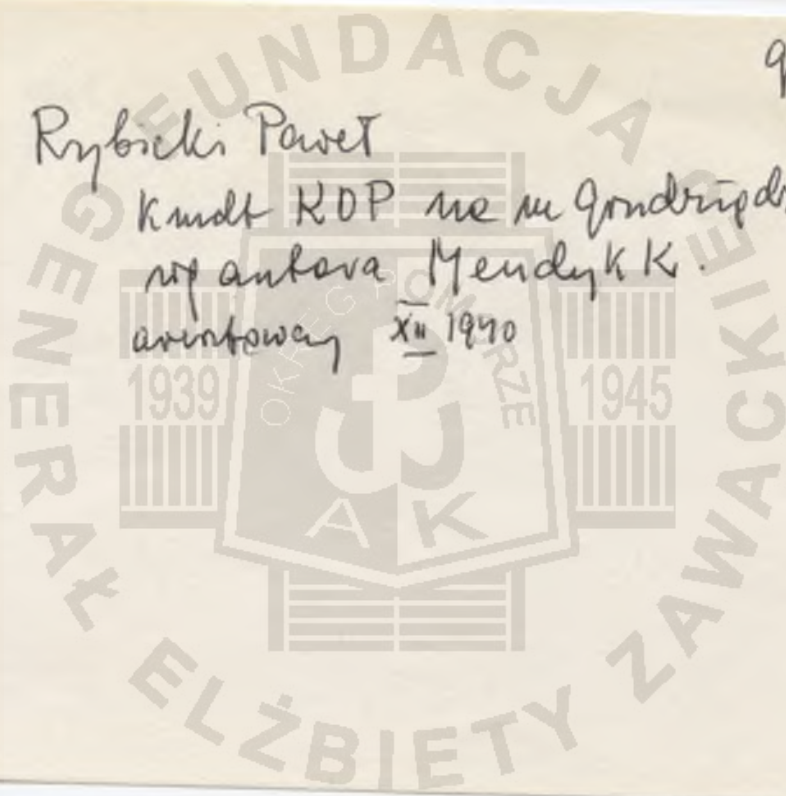
Zadot aresztowany w marcu 1941. w Suchowym
w Stutthofie. Potem przewieziono go do podbozu w
Kamiennej Górze, z którego uciekl, a 6 IV 1943.
Zbiegl na szlak bandyzy niemieckiej "Ingeren" do
Szwecji.

W. Steyer, Samobrona..., Stuttgof. Zem. Pisz.,
1985/6, s. 77.
ML 67-95

Rybiński Paweł

Kmdt KOP na m. Gódniszka
na antona Mendyk K.
awansowa XII 1940

Gódniszka
KOPg

a Rybiński Paweł

Grudziądz¹⁰
KOP

Inst. organizacji
w Grudziądzu.

zob. L. Cielichowski, Materiaty,
z. II s. 2

ESS.XI104

Grodziobz Godym - sucja

12

Rybicki Polci

Zbiegł z kóziemé na Wamiennéj
Górné w Godym Rowelk 4.04.43m.
kres z brocni kowielimi do
Sucej

990. T.: kowielu L. T / s. 1

JMM-95

Rybiński (Pawel)? Grudziądz
13

Przewidywania do przyszłości i okoliczności
w cięśku z wzajemnością

zob. Śmierć chrześcijańska Alf., Spod
zawieszki lilijki, Gdańsk 2011
- bibl. FADIA Gdynia

188 VII'18

Rybiński Paweł

Grudz.
AK/14

zob. T. osob. Jedwabno przesła
K: 602/602 Brodnica

AK.X'13

Rybicki Paweł

Grudziądz

15

komendant komórek Komendy Obronców
Polski w Grudziądzu

Kob. Spisaczu Łopu Kopeć

s. IV/12

W VIII/09

Rybicki Paweł

teczka wiązana biała

